

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Nr. 144 / AUGUST 2023

144

Cocaina digitală

| **ELENA MONICA HUȚU & MIHAELA LAURA GULA**

Efecte negative ale dependențelor digitale asupra copiilor

| **MIHAELA GEORGETA STOIAN**

Oportunitatea utilizării resurselor educaționale deschise

| **ȘTEFANIA KOVÁCS**

Dezvoltarea creativității prin tehnica SCAMPER

| **MIHAELA RUȘCONI**

Mnemonic vs. fițuici

| **MARIA BURUNOV**

Despre transdisciplinaritate în practica școlară. Avantaje, provocări, limite

| **IOANA ALEXANDRA MORAR**

Egalizarea șanselor elevilor pentru progres și performanță școlară prin instruire diferențiată

| **MINODORA GIURCĂ**

Parteneriatul educațional – dimensiune cheie a dezvoltării relațiilor dintre elevi

| **NADIA ALINA DUMITRESCU**

Rolul și importanța jocului în grădiniță

| **LIANA MONICA CIUPE**

Rolul basmului în formarea trăsăturilor de caracter la preșcolari și școlarii mici

| **OANA DAMIAN**

Dezvoltarea gustului pentru lectură la elevi

| **GEORGIANA IOANA DUMITRU SOARE**

Contexte postmoderne ale muzicii religioase în educație

| **GELU NEAGU**

Rolul turismului școlar în activitățile didactice de la geografie

| **SIMONA MIHAELA BÎLC**

Proiectul eTwinning „Money for children” – o oportunitate în predarea educației financiare

| **MIHAELA GOGU**

Editor: Institutul pentru Educație

Online: www.iteach.ro/experiencedidactice

Partener: TEHNE - Centrul pentru Inovare în Educație

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" aduce în prim plan experiența și expertiza cadrelor didactice.

Apare lunar, din septembrie 2011.

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:
iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X
ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **Institutul pentru Educație**

www.iEdu.ro | 0722.458.000 | office@iEdu.ro | echipa@iTeach.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54
București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

conf.univ.dr. Olimpius ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru
Formarea Profesorilor)
Doru ȘTEFĂNESCU (fundația
Institutul pentru Educație)
lect.univ.dr. Oana GHEORGHE (Universitatea Națională de Arte București, Departamentul
pentru Pregătirea Personalului Didactic)
conf.univ.dr. Simona VELEA (Școala Națională de Studii Politice și Administrative,
Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic)
conf.univ.dr. Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru
Pregătirea Personalului Didactic)
drd. Alexandra ARAMĂ (Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație)

PAGINA REVISTEI:

iTeach.ro/ExperienteDidactice

Cocaina digitală

De **Elena Monica Huțu**

Colegiul Tehnic Alexandru Ioan Cuza, Suceava (Suceava)

Ceea ce, ca rezultat al unor studii publicate în diverse state ale lumii, părea departe de elevii noștri și de educația tradițională atât de bine înrădăcinată în România, a devenit, din păcate, o realitate pe care nu prea știm cum să o gestionăm. Dispozitivele digitale s-au transformat, rând pe rând, în îngeri salvatori – atunci când ne-am izolat în propriile locuințe de frica pandemiei și ne-am dorit ca educația celor tineri să continue, pentru a nu fi o generație pierdută – sau demoni, care au pus stăpânire pe unii dintre elevii noștri și de ce nu, chiar și pe unii dintre noi. Privind înapoi, studiile publicate ar fi trebuit recepționate ca niște semnale de alarmă, dar ne-am mulțumit să privim accesul la internet și telefon mai degrabă ca pe o binefacere a timpurilor noastre.

Încă din 2006, primarul Michael Bloomberg lua decizia, în calitate de primar al New York-ului, ca telefoanele mobile să fie interzise în toate școlile din regiune, care cuprindeau la acel moment cca. 1 milion de elevi. Succesorul lui a anulat decizia în 2015, iar rezultatele au fost dezastruoase. Aceleași măsuri de interdicție a telefonului în școli au fost luate și în 91 de școli din Anglia, începând cu 2001. Urmarea? Rezultatele elevilor la evaluările naționale s-au îmbunătățit cu 6,4%, la modul general, iar rezultatele elevilor slabi la învățătură cu 14%, într-un interval de timp relativ scurt.

E adevărat că, în multe cazuri, aceste măsuri s-au lovit de o anumită reticență a părinților, care impun copiilor să aibă telefoanele asupra lor, pentru a-i putea contacta, precum și de o anumită teamă a directorilor de instituții de învățământ de a lua măsuri ferme, motivând adeseori că „nu pot schimba cultura”.

De când telefonul a devenit parte a unei culturi? Nu știm cu exactitate, dar fiecare dintre cei aflați la catedră poate să vorbească despre ce mare deserviciu aduc aceste *device-uri* educației, iar psihologii pot explica îndeaproape cum acționează utilizarea acestora în exces, asupra psihicului.

Discuțiile despre conținuturile accesate de elevi, în absența unui control parental atent, sunt la fel de șocante. Pornografia, violența, postările de pe canalele de YouTube ale unor *influenceri* de o calitate îndoielnică, rețelele sociale în care bullying-ul este privit ca o normalitate... sunt tot atâtea motive de îngrijorare.

Cum îi afectează pe copiii/elevii noștri, această realitate? Psihiatrul german Manfred Spitzer vorbește în rezultatele studiilor sale despre: scăderea IQ-ului, lipsa de concentrare, de empatie, despre diabet și hipertensiune, despre complexul de inferioritate și tulburările de somn, menționând totodată problemele oculare, creșterea incidenței ADHD-ului în rândul copiilor și adulților și, mai ales, insistă asupra debutului la vârste timpurii a bolii Alzheimer.

Și totuși ce putem face ca părinți sau profesori? Limitarea timpului petrecut în fața ecranelor, dezactivarea tuturor alarmelor, interzicerea de către părinți, a păstrării telefonului în camera în care doarme copilul, ștergerea tuturor jocurilor de pe mobil, desfășurarea de activități în aer liber, încurajarea practicării unui sport sau lecturării unor scrieri adecvate vârstei și enumerația ar putea continua.

De ce avem nevoie pentru ca toate acestea să conducă la rezultatul așteptat? Doar de răbdare și consecvență!

Ce ne-ar putea da putere să ne putem duce la bun sfârșit demersul? Poate informația privind dependența de jocurile de pe tabletă a unei fete de 4 ani, din Marea Britanie, care a ținut prima pagină a cotidianelor online sau poate cei peste 20 milioane de tineri dependenți de internet din China... sau cele 400 de centre de reabilitare deschise în Coreea de Sud și cele peste 100.000 de încercări de suicid din S.U.A.... Date înfricoșătoare, în condițiile în care un studiu efectuat în 2018, în 15 state ale Uniunii Europene, așeza românii în topul dependenților de tehnologie după greci, finlandezi și polonezi.

Departate de realitatea de lângă noi, dependența de telefon, internet, tabletă...scoate ce e mai rău din noi, asemeni consumatorilor de cocaină. Plecând de la această realitate, am realizat un studiu la nivelul elevilor Colegiului Tehnic „Alexandru Ioan Cuza”, care a scos în evidență câteva aspecte.

La întrebarea „De ce ești dependent?” am primit răspunsuri diverse – de la dependența de băuturi energizante, la cea de cafea, jocuri, bani, dar și răspunsuri care ne-au surprins plăcut: „*sunt dependent de cărți și de Dumnezeu!*”

Despre contextul, care a condus la o anume dependență, respondenții au menționat cercul de prieteni (28,9%) și curiozitatea (42,1%) ca fiind principalii factori.

În privința celor care nu sunt împovărați de nicio dependență, am aflat că au reușit să se păstreze departe de aceste miraje, fie practicând un sport 34,5%, fie ascultând muzică 48, 3% sau desfășurând activități de timp liber (62,1%). Pentru a se elibera de aceste vicii, unii elevi au apelat la specialiști (10,5%), alții și-au căutat alte preocupări (52,6%), iar alții au apelat la sprijinul familiei (21,1%). La provocarea de a identifica avantajele unui om „independent” de orice viciu, răspunsurile au acoperit o paletă largă de concepte:

„Te simți liber și încrezător în tine”

„Timp liber, gândire limpede”

„Libertate, normalitate”

„Autocontrol și realizarea mai ușoară a obiectivelor”

„Sunt mai sănătos mintal și fizic”

„Te simți mai sigur! Ești mai fericit!”

Pentru cei aflați în tabăra cealaltă, provocarea nu a adus răspunsuri la fel de frumoase. Lipsa banilor, a fost amintită de cele mai multe ori, gândirea limitată, lipsa unei împăcări cu tine însuși, lipsa unei alimentații și a unei hidratări corespunzătoare, timp pierdut, imposibilitatea de a fi lucid în anumite contexte, ești tratat diferit și... poate cel mai sintetic răspuns al întregii situații a fost – „orizontul îți este limitat”.

Un chestionar nu rezolvă o problemă, ci doar o identifică. Procentele nu sunt în măsură să ne liniștească, iar răspunsurile par a fi, în cazul unora, realitatea unor vieți trăite fără o direcție precisă...aici ar trebui să intervină școala și în multe cazuri o și

face, dar fără sprijinul necondiționat al familiei, efortul nostru este limitat.

Ceea ce ne dorim însă pentru toți elevii noștri este de a le deschide noi orizonturi și mai ales cât mai largi!

Bibliografie

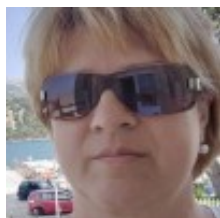
Nicholas Kardaras, Copiii și ecranele luminoase, Editura Paralela 45, 2016.

Lect. univ. dr. Andrei Drăgulescu, articole publicate în revista „Familia Ortodoxă”, colecția 2021.

Efecte negative ale dependențelor digitale asupra copiilor

De **Mihaela Georgeta Stoian**

Școala Gimnazială, Petrești (Dâmbovița)

Mediile digitale înlocuiesc treptat mediul natural și social, iar expunerea copiilor la tehnologie are impact negativ asupra dezvoltării lor. Evoluția tehnologiei, apariția de noi gadgeturi și scăderea vârstei la care copiii sunt expuși unui mediu atractiv, informațional, dar, uneori, nociv, mediul online, determină, de multe ori, degradarea continuă a stării de sănătate. Timpul petrecut de copii în fața „ecranelor”, cel puțin trei ore pe zi, conduc la un stil de viață sedentar, afecțiuni ale coloanei vertebrale și musculaturii spinale, miopie, diabet, afecțiuni cardiologice chiar și la copiii de vârstă mică. Abilitățile de comunicare, decizionale, sociale, emoționale pot fi dezvoltate în contexte reale, în urma unor experiențe trăite, iar expunerea necontrolată la „ecrane” determină probleme de adaptare socială și chiar întârziere mintală.

În activitatea didactică, am observat că elevii care petrec mult timp în fața calculatoarelor au deficit de atenție, sunt hiperactivi, mai puțin creativi, capacitatea lor de învățare și memorare sunt reduse, limbajul este limitat. Toate acestea sunt determinate și de calitatea redusă a somnului, de insomniile care se instalează treptat, încă din primii ani de viață. Din ce în ce mai mulți adolescenți devin anxioși și depresivi, pe fondul oboselii permanente, a izolării, a problemelor familiale, a creșterii timpului petrecut în mediul virtual, practicând diferite jocuri video, în detrimentul studiului clasic, al lecturii.

Abuzul de tehnologie digitală nu afectează doar performanțele intelectuale, ci și viața emoțională, echilibrul dintre rațiune și sentiment, dintre logică și afectivitate. Timpul pe care ar trebui să-l petreacă copiii în natură, cu prietenii și familia, comunicând sau desfășurând diferite activități recreative, este petrecut în compania unor dispozitive lipsite de empatie și afectivitate, reci, fără sentimente...

Creșterea motivației și a implicării elevilor în diferite activități de învățare, care necesită mișcare, colaborare, comunicare, empatie ș.a., activități de lectură, activități de voluntariat, activități sportive, sunt doar câteva dintre căile care îi poate determina pe elevi să petreacă „timp de calitate”, împiedicând, astfel, crearea unor dependențe de mediul virtual, diferit de realitate și nociv, de multe ori.

Cu siguranță, digitalizarea este o realitate și o dovadă a evoluției umane, având o serie de beneficii, dar, trebuie controlată, accesul limitat, pentru a nu produce afecțiuni grave asupra sănătății. Trebuie găsit un echilibru între activitățile fizice și cele online desfășurate cu copiii și reducerea aspectelor care influențează negativ comportamentul și evoluția copiilor. Astfel, expunerea pe perioadă îndelungată la tehnologie afectează durata de concentrare, scade nivelul atenției și a memoriei, dar îmbunătățește capacitatea de prelucrare a informațiilor. Totodată, reduce capacitatea de autoreglare și autocontrol, ceea ce îi determină pe elevi să abordeze superficial cerințele de lucru, să-și controleze impulsurile interne, să-și regleze emoțiile și comportamentele în diferite situații, să reducă semnificativ interacțiunea cu familia și prietenii.

Utilizarea în exces a tehnologiei influențează negativ dezvoltarea emoțională, înlăturând jocul și beneficiile acestuia, relaționarea față în față, comunicarea și explorarea, empatizarea, exersarea emoțiilor, negocierea și rezolvarea conflictelor ș.a.

Dincolo de aceste aspecte negative, există și părți pozitive, care pot sprijini dezvoltarea intelectuală și pregătirea pentru situații concrete de viață: sprijină învățarea, răspunzând nevoilor și intereselor actuale, oferă rapid accesul la informații, modalități diferite de rezolvare a unor probleme sau situații. Instrumentele online oferă elevilor experiențe de învățare flexibile, diversitate și oportunități multiple de exersare a capacităților și proceselor cognitive. Totodată, dezvoltă abilitățile multitasking, prin folosirea de gadgeturi și programe diferite, determinându-i să finalizeze eficient, cu o viteză uimitoare, simultan și cu efort minim, mai multe activități: răspund la întrebări, tastează, reconfigurează, creează, ascultă ș.a.

În concluzie, digitalizarea aduce beneficii multiple, dar, utilizată în exces de către copii, poate conduce la degradarea semnificativă a stării de sănătate. De aceea, e nevoie să oferim un echilibru copiilor noștri, să-i protejăm, să-i dirijăm în direcția corectă, să le limităm timpul de acces la computere, să le recomandăm jocuri și aplicații digitale utile, să-i învățăm să le folosească corect, în interesul și avantajul lor, înlăturându-le pe cele ineficiente, valorificând beneficiile tehnologiei și atenuând efectele negative ale acesteia.

Bibliografie

educas.ro/educatie/tehnologia-impactul-actual-asupra-dezvoltarii-copii/

Oportunitatea utilizării resurselor educaționale deschise

De **Ștefania Kovács**

Liceul Teoretic, Carei (Satu-Mare)

Odată cu mutarea școlii în online – în perioada pandemică – folosirea resurselor digitale s-a accentuat: utilizarea resurselor digitale, a resurselor online și a tehnologiei nu e doar o oportunitate, este o necesitate, așa cum o schimbare de paradigmă în învățământul românesc este o necesitate. Perioada pandemică și aceea a școlii on-line au fost ca un catalizator: au grăbit procesul digitalizării școlii. Influența pe care internetul și tehnologiile digitale le exercită asupra societății contemporane a devenit de necontestat. Așadar și în școală, în procesul educativ trebuie să apară „online-ul” și tehnologia, instrumentele TIC, cu atât mai mult cu cât competențele digitale apar printre cele opt competențe cheie. Iar dacă vorbim despre resurse digitale, evident că acestea trebuie să fie „deschise”, pentru a asigura accesul extins la învățare, egalitatea de șanse, accesul la informație a unei pături cât mai largi (daca nu chiar a tuturor) elevilor.

Avantajele resurselor RED derivă însăși din definiția lor, din cele 5R – activități pe care le permit:

- de a reține – dreptul de a crea, deține și controla copii ale conținutului (de exemplu, descărcați, copiați, stocați și gestionați)
- de a reutiliza – dreptul de a utiliza conținutul într-o gamă largă de moduri (de exemplu, într-o clasă, într-un grup de studiu, pe un site web, într-un videoclip)
- de a revizui – dreptul de a adapta, ajusta, modifica sau modifica conținutul în sine (de exemplu, traduce conținutul în altă limbă)
- de a remixa – dreptul de a combina conținutul original sau revizuit cu alt material pentru a crea ceva nou (de exemplu, încorporați conținutul într-un *mashup*)
- de a redistribui – dreptul de a partaja copii ale conținutului original.[1]

Asistăm la o transpunere digitală nu doar a informației (transmisă și stocată prin media specifice), dar chiar și a relațiilor sociale. Astfel educația online, cu utilizarea resurselor educaționale și digitale disponibile online, poate fi văzută ca parte a dezvoltării persoanei, în concordanță cu contextul și cerințele societății contemporane.[2]

Utilizarea resurselor digitale/online, mai precis combinare acestora cu metodele tradiționale (*blended learning*) poate fi de asemenea o punte între generația nativilor digitali și generația

imigranților digitali. Fără a emite judecați de valoare, este un fapt obiectiv, că elevii noștri aparțin primei, pe când profesorii actuali aparțin celei de-a doua categorii. Integrarea resurselor digitale ar fi benefică pentru găsirea celui „limbaj comun” de lipsa căruia suferim deopotrivă, elevi și profesori.[3]

Resursele digitale își au locul, incontestabil, în procesul actual de predare- învățare, în combinație sau în completarea metodelor tradiționale. În acest sens poate constitui o provocare găsirea echilibrului între off-line/tradițional și on-line/digital.

Cum ar arăta o analiza SWOT a utilizării RED? Există tendința de a sublinia avantajele, punctele tari și oportunitățile utilizării resurselor digitale, dar trebuie observate și punctele slabe, și cealaltă față a monedei.

Puncte tari:

- poate contribui la eficientizarea procesului de învățământ
- facilitează învățarea activă și interactivă
- s-au creat spații de organizare a resurselor educaționale deschise prin proiectele CRED și RED-CRED, există la momentul actual o serie de portaluri cu materiale RED create de specialiști, formatori, respectivi profesori instruiți în cadrul proiectelor respective.

Puncte slabe:

- lipsa sau insuficiența mijloacelor tehnice de instruire, dotarea necorespunzătoare a școlilor
- necesitatea aprofundării unor noțiuni teoretice pentru a putea folosi corect mijloacele TIC și tehnologiile multimedia.

Oportunități ale utilizării RED:

- poate contribui la creșterea motivației, interesului și implicării elevilor în propria învățare
- poate fi poarta spre inter- și transdisciplinaritate, stimulând creativitatea elevilor
- abordează educația prin prisma celui care învață
- asigură feedback
- oferă posibilitatea de colaborare și exemple de bune practici
- apropie oferta școlii de așteptările generației digitale.

Amenințări:

- lipsa motivației cadrelor didactice de a folosi RED, sau resurse digitale în general
- resursele digitale, „on-line”-ul poate contribui pozitiv la egalitatea de șanse, dar, paradoxal, poate crea inegalitate, discrepanțele existente între rural și urban fiind doar un exemplu.
- multitudinea de resurse pe care le găsim; numărul mare și varietatea materialelor poate fi și o oportunitate, dar și o amenințare, necesită resurse de timp găsirea materialului „potrivit”. E adevărat că una dintre caracteristicile RED este reutilizabilitatea, posibilitatea de editare, reeditare, dar multe resurse, mai ales cele multimedia, cu adevărat interactive și valoroase sunt greu de editat, necesită aplicații corespunzătoare, deseori cu plată, și, nu în ultimul rând modificarea lor ar necesita serioase cunoștințe TIC.

- riscul de a diminua comunicarea face-to-face, de a înlocui metodele clasice interactive, colaborative cu cele digitale, on-line. Desigur lumea digitală nu mai poate fi ocolită nici în școală, dar lipsa contactelor personale și-a arătat efectul negativ după revenirea din perioada pandemică.

Platforme utile în alegerea resurselor RED:

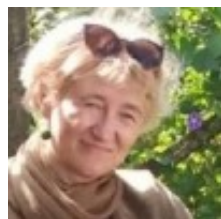
Surse

1. https://wikicro.icu/wiki/Open_educational_resources#Definition_and_scope
2. <https://www.ise.ro/wp-content/uploads/2021/02/Ghidpracticdere-surseeducationalesidigitalepentruinstruireonline.pdf>
3. <https://www.revistasinteza.ro/generatia-digitala-si-scoala-de-car-ea-are-nevoie>

Dezvoltarea creativității prin tehnica SCAMPER

De **Mihaela Rușconi**

Școala Primară Gheorghe Asachi, Iași (Iași)

Creativitatea se manifestă ca o dispoziție a personalității, ca un produs dar și ca un proces în același timp. Încă din perioada Renașterii, concepția potrivit căreia creativitatea este o aptitudine înăscută a fost combătută. Se promovează ideea că individul este părtaș în devenirea sa și responsabil în acest fel de actele care stau la baza dezvoltării potențialului său creativ.

În ceea ce privește dezvoltarea creativității în rândul elevilor, născută apar metode inovatoare, astfel încât capacitatea de a crea lucruri noi prin refuzul previzibilului, convenționalului, să devină o rutină.

În cele ce urmează este ilustrată tehnica SCAMPER utilizată adaptat la nivelul ciclului primar. După cum se observă, denumirea este dată de acronimul: schimbă, combină, adaptează, modifică/mărește/micșorează, pune în alt context, elimină, răstoarnă.

Într-o primă etapă, elevilor li se prezintă tehnica și se exersează învățarea semnificațiilor, astfel încât la un moment dat ei să nu mai utilizeze fișele explicative. Apoi se lucrează în echipe, fiecare dintre ele având doar o singură sarcină – de exemplu, să înlocuiască un personaj din text. Pe măsură ce elevii stăpânesc fiecare valență derivată din tehnica SCAMPER, vor putea combina în munca lor mai multe aspecte (să înlocuiască un personaj, să pună în alt context și să răstoarne situația).

În cele ce urmează, sunt prezentate posibilitățile de utilizare ale acestei metode.

SCHIMBĂ

Înlocuirea unui segment din problemă, produs sau experiență cu altceva. Se pot schimba lucruri, locuri, proceduri, oameni, idei și

chiar și emoții.

1. Înlocuiește pe cineva implicat (la o lecție, rolul profesorului va fi deținut de un părinte sau un alt elev)
2. Schimbă regulile (copiii de la sat adaptează un joc specific pentru copii de la oraș)
3. Folosește alte ingrediente (un joc din piese comestibile)
4. Schimbă forma (în loc de un formular de evaluare pe o coală A4, o coală decupată în formă de ceașcă)
5. Schimbă culoarea, rugozitatea, sunetul sau mirosul (schimbă o invitație banală, într-un plic alb cu o invitație în formă de nor cu miros de mentă)
6. Schimbă denumirea proiectului/produsului/textului etc. (în loc de formular de evaluare – cana cu idei)
7. Înlocuiește ceva cu altceva (o carte de vizită – un semn de carte pe care să fie menționate datele de contact)
8. Schimbă sentimentele sau atitudinea față de provocare (seriozitate – amuzament)

COMBINĂ

Combinarea a două sau mai multe părți din provocare pentru a crea un alt produs sau proces. O mare parte din gândirea creativă presupune combinarea unor idei cu elemente care nu au nici o legătură, pentru a crea ceva nou.

1. Idei sau elemente pot fi combinate (ideea de carnivor cu ideea de erou din poveste, ca să iasă Danivor)
2. Obiecte diferite (șezlong + iarbă = șezlong de lemn cu iarbă)
3. Combinare pentru a crește implicarea (jucării din piese re folosibile – crește interesul pentru obiectele de proveniență)
4. Materiale care pot fi combinate (țesătură cu hârtie/sticlă cu lut/lemn cu ghinde)
5. Combină diferite talente pentru a îmbunătăți ideea (împreună, pentru o activitate, un desenator cu un povestitor pentru a comunica o idee și verbal și vizual)

ADAPTEAZĂ

Adaptează o idee existentă pentru a rezolva provocarea. Toate ideile noi și invențiile sunt împrumutate, până la un anumit nivel.

1. Similar dar în alt context (halat alb dar nu în spital)
2. Rezolvări pentru provocări din trecut (un creion folosit pentru a deschide o cutie acum deschide un penar)
3. Elemente împrumutate/copiate până la un punct (personaj dintr-o altă poveste)
4. Procese adaptate (încălzirea cu o lumânare)
5. Idei din alte domenii (robot ondulator)

MODIFICĂ/MĂREȘTE

Mărește sau exagerează ideea. Crește valoarea percepută sau obține opinii noi despre ce componente sunt cele mai importante.

1. Mărește sau micșorează (un semn de carte să nu mai fie de dimensiuni standard, ci să fie de un metru)
2. Adaugă caracteristici suplimentare sau dă un plus de valoare (un video de explicare a ceea ce se întâmplă în proiect/un storyboard sau explicarea unei secțiuni mici care ar putea fi de interes pentru participanți)
3. Mărește frecvența
4. Exagerează sau subvaluează

PUNE ÎN ALT CONTEXT

Folosește idei din ceea ce a fost deja realizat de alte comunități și

pe care le-ai putea refolosi în contextul dat (evenimente, bunuri, materiale, proiecte etc).

1. Proiecte din care pot fructifica ceva pentru provocarea dată(un proiect social, de mediu sau cultural din altă țară)
2. Experiența unui copil/persoană vârstnică/dizabilități care ar interacționa cu ceea ce pot oferi
3. Ideea dintr-un domeniu pentru alt public țintă decât cel inițial (reamenajare spații artistice – desfășurare activități comerciale /târguri cu vânzare etc)

ELIMINĂ

Ce s-ar putea întâmpla eliminând sau micșorând o parte din idee, consecințele simplificării.

1. Schimbă regulile (folosește în loc de castron, o stropitoare în care servești felii de morcov)
2. Elimină de tot regulile (predă o lecție pe WhatsApp/Youtube)
3. Esențialul la care nu se renunță nici în rușul capului (relația stabilită față în față)
4. Mai puțin important (coli de hârtie, creioane, joc de spargere a gheții etc.)
5. Proiect (sarcină) mai compact sau mai mic decât vrei (o singură citire a textului/o singură explicație dată)

RĂSTOARNĂ

O parte din provocare, idee, produs sau activitate să se întâmple în altă ordine decât cea inițială.

1. Cauzele și efectele în provocare
2. Lucrurile se petrec în altă ordine
3. Ritmul este schimbat
4. Lucrurile pozitive/negative intersanjabile
5. Inversez situația
6. Schimb programul sau locul
7. Opusul la planul inițial

Bibliografie

*** Tehnica SCAMPER pentru generarea de idei creative.
traiestecreativ.ro – Blog de creativitate în proiecte. Online: <https://traiestecreativ.ro/wp-content/uploads/2015/10/Tehnica-SCAMPER.pdf>

Mnemonic vs. fițiuci

De **Maria Burunov**

Liceul de Arte Ionel Perlea, Slobozia (Ialomița)

Elevul contemporan trebuie să facă față unor provocări diverse, supraabundența informațiilor, multitaskingul, lipsa de motivație a învățării, convingerea inutilității memorării unor concepte anacronice, toate conducând către plictiseală, iritare, dezinteres, ce afectează individul dar și colectivitatea, procesul învățării, randamentul, implicând nu rareori eșecul. Există cercetări în

domeniul îmbunătățirii și consolidării memoriei, însă cele mai importante sunt tehnicile mnemonice prin care învață cu ușurință date ce trebuie memorate pe de rost. Acestea nu trebuie nicidecum generalizate, ci numai în contextul memorării unor termeni complecși, a căror reținere este esențială și sigură prin apelarea la un mod atractiv, precum în scopul memorării unor date istorice, a unor concepte din terminologie specifică unei discipline, nume de personaje etc.

Știm cu toții că literatura studiată în liceu este ruptă de aspirațiile elevului modern, care nu înțelege rostul studierii unor opere plasate într-o realitate pe care nu o pot conceptualiza. Profesorii se confruntă nu de puține ori cu refuzul elevilor de a citi, de a se pregăti din timp în vederea examenelor pe care trebuie să le promoveze. Ce tehnici abordăm atunci?

Avem la îndemână hărțile conceptuale, rezumatul, schițele, portofoliul, ecranizările, dramatizările, jocul de rol, însă elevii Generației Z sunt tot mai interesați de jocuri video, de teste pentru obținerea permisului auto, de Tik Tok. Așa că, în scurt timp ne îndepărtăm tot mai mult de obiectivul principal și pe măsură ce insistăm asupra necesității lecturii, a studiului, nu facem decât să ne izolăm și mai mult de elevii prinși în plasa tentațiilor virtuale și nu numai. Aceeași reacție este observată și în rândul elevilor de gimnaziu, care alocă din de în ce mai puțin timp de studiu disciplinelor la care nu vor susține examene și se îndreaptă, voluntar sau îndemnați de profesori de succes în industria meditațiilor spre memorarea mecanică a unor modele de compuneri, care le înăbușă din start creativitatea, spiritul critic, plăcerea argumentării.

Ce sunt **mnemonic**ele? DEX –ul definește termenul astfel – mnemonică (adj.)=care ajută memoria, care se referă la memorie. Mnemonica nu se bazează neapărat pe cunoașterea tehnicilor de memorare, cât pe capacitatea de a-ți aminti noțiuni aride.

Mnemonica este o abilitate, ce poate fi comparată cu acțiuni computaționale – șterge conștient date stocate, stabilește durata memorării, mută date stocate. Ea oferă capacitatea de a acumula o cantitate uriașă de informații, economie de timp la memorare, capacitatea de a învăța rapid, dezvoltarea puternică a gândirii și a atenției. Sunt autentice fițiuci la care pot recurge elevii, cu deosebirea că pot fi păstrate în memorie, nu ai nevoie de hârtie pentru ele și sunt invizibile, deci nu există riscul eliminării din examen. Câți dintre noi nu am făcut măcar o dată un semn pe mână pentru a nu uita îndeplinirea unei sarcini? Câți nu am recurs la asocieri cu contextul personal, cu elemente dintr-o poveste, pentru a memora mai bine anumite aspecte? Câți dintre noi nu apelăm și astăzi la celebrul pumn strâns pe care verificăm numărul de zile ale fiecărei luni? Mnemonica oferă trucuri de memorare, uneori instinctive, care plac copiilor și îi atrag către învățare, pe care nu o mai văd ca pe o corvoadă. Amintesc câteva tehnici, precum acronimul – cuvânt obținut din primele litere sau grupuri de litere ale unor noțiuni, fraze alcătuite din acronime (celebrul des utilizat termen-SMART= caracteristicile unui obiectiv pentru a fi atins ușor, acronimul este format din cuvinte englezești Specific, Măsurabil, Accesibil, Relevant; și încadrat în Timp, pe care le asociază cu termenul englezesc smart=deștept)

Astfel, am învățat grupele din tabloul lui Mendeleev-Grupa I- Hai LiNa,CĂ(K) Răbdarea CoSta Franci HAI LINA CĂ RĂBDAREA COSTĂ FRANCI,(Hidrogen, Litiu, Natriu, Rubidiu, Cesium, Franciu), Grupa a II-a – BEHĂIE MĂGARUL C-A SĂRIT BARIERA(Beriliu,

Magneziu, Calciu, Stronțiu, Bariu, Rodiu). Acronimul este o metodă excelentă pentru memorarea conținuturilor la geografie, istorie, fizică, chimie, însă nu funcționează la fel pentru literatură.

La ora de limba română, utilizez acronimul în fixarea trăsăturilor esențiale ale curentelor literare-SSS-Sugestie, Simbol, Sinestezie (Simbolism), RIN (Reverie, Iubire, Natură). Acronimul este ușor de reținut când cuvântul creat din inițialele celorlalte este un cuvânt cu sens, la care se raportează elevul și este foarte eficient când substituie serii mici de cuvinte.

Povestirea poate fi o tehnică mnemonică – îndrumați elevii să scrie o poveste scurtă cu acele cuvinte pe care să le rețină, este și un exercițiu de scriere creativă, dar și ajută în memorarea unor acțiuni. Textul creat trebuie să conțină cuvintele – cheie, iar acțiunea imaginată trebuie să fie captivantă și logică. Uneori, elevii creează astfel de povestiri ce constituie autentice rezumate ale operelor literare de studiat pentru bacalaureat, dar pe care nu le-au citit. În completare, asociază imagini semnificative, imagini-cheie, ironice, precum un baltag (M. Sadoveanu – „Baltagul”), o sapă (L. Rebreanu – „Ion”), o moară (I. Slavici – „Moara cu noroc”), o ciupercă (I. Barbu – „Riga Crypto și lăpona Enigel”), o stea (M. Eminescu – „Luceafărul”) etc. pentru a asocia numele autorului cu titlul operei.

Rimele ajută în memorare – conjuncțiile și locuțiunile conjuncționale concluzive – deci, așadar, prin urmare (Prin urmare și-așa deci este vorba despre greci, Așadar și prin urmare, ei făceau comerț pe mare.). Crearea unui text cu rimă oferă atractivitate, dar și memorare de durată.

Acrostihul poate fi utilizat cu succes în reținerea unui singur termen, dar care are anumite particularități (literele care sunt poziționate la începutul fiecărui rând creează cuvântul principal.) Simbolurile de zi cu zi precum culoarea semafoarelor și a semnelor de circulație pot fi instrumente mnemonice foarte bune.

Asocierea cuvintelor cu un termen care le e familiar elevilor este un alt truc eficient – indicatoare rutiere: două bucăți de fier, două ape, huligani și sclavi: o trecere la nivel fără barieră, podul de pod („două ape”); copii cu atenție („bătăuși”); lucrări rutiere („sclavi”).

Elevii trebuie încurajați în crearea propriilor instrumente mnemonice, apelând la imagine, culoare, sunet, experiență personală, mișcare, dar autotestarea și exersarea în timp sunt tehnicile cele mai eficiente în recapitularea materialului.

Bibliografie

García López, L. Reguli mnemonice pentru memorarea conținutului educațional. Educație 3.0.

Urbina, M. (2013, iulie 27). Mnemonice cu acronime și acrostice . Mnemonic

Louis Sebastian. Manual scurt de mnemonică Creative Commons, 2007.

Despre transdisciplinaritate în practica școlară. Avantaje, provocări, limite

De **Ioana Alexandra Morar**

Școala Gimnazială Iuliu Hațieganu, Cluj-Napoca (Cluj)

Transdisciplinaritatea este, alături de interdisciplinaritate, intradisciplinaritate, pluridisciplinaritate și abordarea modulară, o formă de abordare a conținuturilor învățării care prezintă o serie de avantaje și dezavantaje. În esență, se poate spune că transdisciplinaritatea vizează unitatea cunoașterii, transgresarea acesteia dincolo, între și înăuntrul disciplinelor școlare. Chiar dacă se deosebește de celelalte, transdisciplinaritatea este complementară lor. Obiectivele învățării transdisciplinare vizează dezvoltarea armonioasă, integrală, a personalității elevilor, respectiv formarea lor în spiritul responsabilității sociale. Transdisciplinaritatea are ca intrări nu materia, ci demersurile intelectuale, psihomotorii și afective ale elevilor.

În cadrul sistemului tradițional de educație, învățarea se bazează pe transmiterea cunoștințelor fiecărei discipline separat. Teoretic, disciplinele nu urmăresc să se completeze reciproc, ci fiecare oferă o viziune individuală a realității, viziune care nu este însă niciodată completă. Învățământul superior aduce cu sine o hiperspecializare a individului, care ajunge să știe multe, probabil totul, despre un anumit subiect, fără să fie interesat prea mult de restul cunoștințelor și de domeniul cărora acestea le aparțin.

Transdisciplinaritatea deschide porți spre noi scenarii de inovație didactică, care stimulează numeroase potențialități ale elevilor și care îi pregătește deplin pentru viață, pentru realitățile pe care le vor descoperi, prețui și transforma în viitor.

Numeroase sisteme de educație au optat pentru o abordare integrată a curriculumului, una dintre cele mai des întâlnite forme de integrare fiind organizarea disciplinelor pe arii curriculare, pornind de la premisa că există o serie de competențe generale comune unui grup de discipline. În afara disciplinelor clasice, în unele țări ca Norvegia și Suedia, s-a trecut demult la introducerea unor teme transversale, la lucrul pe proiecte, la intersecția în curriculum a unor noi dimensiuni ale educației, ca de exemplu Educația pentru mediu sau Educația pentru drepturile omului. Ca expresie a acestei integrări, temele cross-curriculare sunt unități de studiu care permit explorarea unor probleme semnificative ale lumii reale, relevante pentru viața de zi cu zi. De remarcat este că proiectarea interdisciplinară sau transdisciplinară nu a condus la desființarea disciplinelor. Consecințele majore pentru curriculum au fost însă centrarea pe activități integrate de tipul proiectelor, relaționările între concepte, fenomene, procese din domenii diferite, corelarea rezultatelor învățării cu situațiile din viața cotidiană. Astfel, unitățile tematice, conceptele sau problemele au

devenit principiile organizatorice ale curriculum-ului.

Evoluția firească a învățământului oricărui stat dezvoltat, din orice societate modernă, trebuie așadar să țină seama de avantajele unei învățări transdisciplinare, să ia în considerare ceea ce va ști elevul să facă în urma unui astfel de demers didactic: să interpreteze, să analizeze, să formuleze, să exprime opinii personale, să utilizeze informația în scopul rezolvării unor probleme, să identifice și să soluționeze probleme. Deoarece activitățile transdisciplinare au caracteristici specifice care contribuie la formarea și dezvoltarea unor competențe de tip integrator, cu grad mare de generalitate, ele trebuie să facă parte, într-o măsură mare, dar echilibrată, din ansamblul experiențelor de predare și învățare din școala românească.

Orientându-se după principiile învățământului european, învățământul românesc se raportează încă la tradițiile școlii autohtone, oferindu-i unitate în diversitate. Învățământul românesc, în evoluția sa, este însă corelat cu obiectivul de aliniere a politicilor educaționale proprii la cele europene și mondiale, prin continua reformă experimentată după 1990 a învățământului obligatoriu. În acest sens, principalele finalități ale politicii noastre educaționale subscris de europene și vizează: egalitatea reală a șanselor, asigurarea educației de bază pentru toți, promovarea concomitentă a stabilității și a schimbării sociale, pregătirea copiilor pentru viața adultă și activă, pentru timpul liber, pentru familie și societate, pregătirea și motivarea copiilor pentru continuitatea învățării într-o lume în schimbare.

Privind lucrurile realist, în lumina provocărilor generate de pandemia ultimilor ani și a insuccesului sistemului de educație din țara noastră de a asigura egalitatea de șanse și un învățământ on-line echitabil, putem afirma că învățământul românesc nu este încă în totalitate pregătit să răspundă noilor exigențe impuse de lumea în care trăim și nici schimbărilor de esență pe care le aduce noul secol pe mapamond.

Totuși, trebuie remarcate și progresele care s-au făcut în ultimii ani în direcția comutării accentului de pe latura informativă a procesului educativ spre cea formativă, a pregătirii secvențiale și integrate pe discipline școlare, a armonizării laturii cognitive a persoanei cu cea afectivă, atitudinală și comportamentală. Deși tradițional, în sistemul românesc de învățământ predomină abordarea monodisciplinară, sesizăm acum mai des ca înainte influențele pluridisciplinare și chiar transdisciplinare, în cazul disciplinelor care alcătuiesc curriculumul la decizia școlii, respectiv opțiunile integrate. Metodele moderne de predare câștigă tot mai mult teren, cu scopul de a-i implica activ pe elevi în propriul proces de formare și dezvoltare, accentul s-a mutat înspre formarea de competențe la aceștia, mai degrabă decât transmiterea unor informații și cunoștințe pur teoretice, iar noile discipline școlare sunt gândite în așa fel încât să antreneze nu doar colaborarea dintre profesorii care predau diferite discipline, ci și formarea la elevi a competențelor transversale și utilizarea metodelor și experiențelor dobândite la diferite materii sau chiar în afara școlii. Cu alte cuvinte, s-a creat, cel puțin parțial, contextul unei abordări transdisciplinare, profesorului vizionar fiindu-i asigurat cadrul pentru inovație, comunicare transdisciplinară, experiment și ieșire din canoane.

Literatura de specialitate, lucrările de metodică a predării diferitelor obiecte de studiu, precum și sugestiile metodologice care însoțesc fiecare programă la o disciplină școlară, fac referire

la metode de predare inovative, moderne, transdisciplinare. Se prezintă adesea avantajele învățării transdisciplinare, iar mai rar se oferă și modele de activități și teme care pot fi abordate transdisciplinar.

Concluzionând, putem afirma că marea provocare în ce privește diversificarea abordărilor transdisciplinare în învățământul românesc este capacitatea dascălilor de a se adapta din mers unei lumi în schimbare și de a inova, într-un context legislativ complicat, instabil, într-un sistem care de cele mai multe ori nu este de partea lor sau a binelui suprem al copilului. Fără a né plânge și fără a căuta scuze, considerăm că responsabilitatea cade în primul rând pe umerii celor care sunt la catedră, a celor care înțeleg de aproape și dinăuntru care sunt necesitățile reale ale elevilor și care este calea de urmat pentru progresul individual al fiecărui discipol în parte. Din partea profesorilor se așteaptă propuneri pentru noile programe școlare, profesorii sunt cei care au posibilitatea de a propune și proiecta discipline opționale, profesorii se pot asocia pentru a genera și aplica proiecte educaționale inovative la nivelul școlii sau al comunității, și tot ei gestionează parțial timpul liber al elevilor prin propuneri atrăgătoare de activități extracurriculare.

Astfel, pentru ca învățarea transdisciplinară să capete teren și să se impună ca alternativă viabilă a monodisciplinarității, este nevoie de talent și vocație pentru profesia de dascăl. De asemenea, profesorii trebuie să dețină cunoștințe pedagogice, specifice disciplinei pe care o predau și cunoștințe de metodică. În mod cert, putem face îmbunătățiri în ceea ce privește comunicarea transdisciplinară și aplecarea spre domeniile din imediata vecinătate a pregătirii noastre, iar dacă încă nu știm, trebuie să învățăm să folosim informațiile și rezultatele științei pentru o dezvoltare transdisciplinară a elevilor noștri, astfel încât aceștia să devină oameni adaptați în societatea de mâine. În plus, pe lângă obiectivul de a dezvolta la elevi abilități de comunicare a mesajului specific, științific, ar trebui să stăpânim arta de a stimula atitudini pozitive, de respect, considerație și interes activ față de alte științe, față de alte domenii ale cunoașterii și față de instrumentarul de metode și achiziții ale acestora.

Bibliografie

Programa școlară propusă de asociația VeDem Just pentru materia opțională Educație Juridică, 30.09.2021, URL: educatiejuridica.ro/ghiduri/, pagină consultată în 7.01.2022.

Programe școlare pentru clasa a IX-a, Ciclu inferior al liceului, Istorie, București, 2004, aprobată prin Ordin al ministrului educației, cercetării și tineretului 3458/09.03.2004.

Egalizarea șanselor elevilor pentru progres și performanță școlară prin instruire diferențiată

De **Minodora Giurcă**

Colegiul Național George Coșbuc, Motru (Gorj)

Egalitatea șanselor pentru toți elevii poate fi realizată, printre altele, și prin instruire diferențiată. Diferențierea, ca atribut al individului și integrarea, ca scop al acțiunii de formare a individului, sunt coordonate ale dezvoltării personalității umane. Instruirea diferențiată la fizică vizează adaptarea activității de învățare la posibilitățile diferite ale elevilor, la capacitatea de înțelegere și ritmul propriu fiecărui elev în parte.

La disciplina fizică, de exemplu, funcțiile instructiv-educative pe care le îndeplinește tratarea diferențiată a elevilor se referă la câteva aspecte cheie pentru progresul elevului în învățare și performanță școlară:

Rolul formativ proeminent provine din plasarea elevului în centrul procesului de predare-învățare, antrenându-l într-o succesiune de acțiuni de instruire, prin intermediul cărora i se solicită și în același timp i se exersează procesele cognitive, mai ales mecanismele gândirii și i se cultivă motivația interioară față de activitatea de învățare.

Pregătirea elevului pentru exigențele educației permanente se manifestă prin formarea la elev a unor priceperi și deprinderi, dintre care amintim:

- deprinderea de a învăța în clasă;
- deprinderea de a sesiza și a reține esențialul;
- deprinderea de a realiza scheme logice corespunzătoare fiecărui conținut de idei;
- deprinderea de a opera cu conținutul noțional învățat;
- deprinderea de a aplica în rezolvări de probleme conținutul noțional dobândit;
- deprinderea de a aplica în contexte practice conținutul învățat;
- priceperea de a analiza, priceperea de a realiza comparații (între fenomene, procese, proprietăți, mărimi fizice);
- priceperea de a interpreta (fenomene, procese, mărimi fizice); priceperea de a desprinde și deduce prin efort propriu unele caracteristici (în cazul unor fenomene fizice, sisteme fizice, teorii fizice);
- priceperea de a desprinde și deduce prin efort propriu unele definiții sau legități;

- priceperea de a realiza raporturi cauzale sau logice.

În același timp, valențele formative se manifestă prin faptul că influențează voința și însușirile caracteriale ale personalității elevului, mai cu seamă cele care exprimă atitudinea față de munca de învățare: perseverența, conștiinciozitatea, responsabilitatea, spiritul de organizare, disciplina.

Dobândirea de către elev de noi cunoștințe se face prin efortul propriu al elevului de studiere a datelor din fișele de activitate diferențiată pe grupe de nivel, progresiv din punct de vedere al complexității sau din manual.

Formarea și consolidarea deprinderilor de muncă intelectuală ale elevilor se realizează prin organizarea momentelor de muncă independentă pe parcursul procesului de predare-învățare și prin fișe de exercițiu diferențiate pe grupe de nivel, date elevilor la sfârșitul lecției sau în cadrul lecțiilor consacrate formării și consolidării deprinderilor de muncă individuală, dar nu în ultimul rând prin teme pentru acasă diferențiate.

Fixarea și sistematizarea cunoștințelor elevilor este posibilă prin concatenarea și îmbinarea discuțiilor purtate cu elevii, atât prin intermediul secvențelor de activitate independentă individuală cât și în cazul muncii în grup, fie în grupe omogene, fie în grupe eterogene.

Evaluarea nivelului de realizare a obiectivelor operaționale ale lecției și a obiectivelor de referință ale unității de învățare se face prin aprecierea calității și cantității îndeplinirii de către elevi a sarcinilor incluse în activitatea independentă diferențiată. În funcție de rezultatele pe care le realizează elevii în vederea atingerii obiectivelor prestabilite, ca profesor am posibilitatea de a-mi regla demersul didactic prin abordarea unui sistem de măsuri coercitive. În acest context, prin condițiile realizării conexiunii inverse la un moment de timp bine ales, prin măsurile coercitive aplicate și sprijinul acordat elevilor slab pregătiți se previne eșecul școlar, asigurându-se o învățare generalizată, cu alte cuvinte elevii au posibilitatea să atingă cel puțin nivelul performanțelor minime.

Verificarea și evaluarea randamentului școlar se realizează prin aprecierea cu ajutorul notelor a nivelului de pregătire a elevilor, precizarea obiectivă a acestor rezultate și oferirea unor puncte de sprijin reale și viabile pentru elevii care obțin rezultate nesatisfăcătoare.

Așadar, se poate aprecia cu precizie nivelul de însușire a competențelor dobândite de către fiecare elev, în raport cu performanțele proiectate și acceptate de către cadrul didactic.

Ca profesor, pentru a se exercita aceste funcții instructiv-educative, trebuie identificate particularitățile psihice individuale ale elevilor în vederea organizării activității independente diferențiate a elevilor, fiind necesare a fi cunoscute, mai ales:

- nivelul de dezvoltare a capacităților individuale ale elevilor;
- ritmul în care lucrează elevii;
- modul în care s-au realizat obiectivele din lecțiile anterioare;
- sfera intereselor și aptitudinilor elevilor;
- gradul de coeziune a clasei;
- modalitățile de cooperare între elevi.

În funcție de toate acestea, se stabilește tipologia individualităților existente în colectivul clasei precum și modalitățile de structurare a elevilor pe diverse grupe de nivel evolutiv. Grupa de nivel este o unitate didactică alcătuită din elevi care au relativ aceleași capacități, interese, aptitudini, nivel de pregătire și ritm de lucru. Așadar, grupa de nivel este reprezentată de un anumit tip de individualități, incluzând toți elevii unei clase ce sunt structurați după o trăsătură comună a acestora, numărul lor variind și fiind stabilit de către profesor. Elevii vor executa sarcinile de instruire în mod independent, fiind situați în grupe de nivel de către profesor, deci vom avea:

- Grupa de nivel A - grupa elevilor slab pregătiți;
- Grupa de nivel B - grupa elevilor de nivel mediu;
- Grupa de nivel C - grupa elevilor bine pregătiți. Elevii care fac parte din această grupă au capacități dezvoltate, interese și aptitudini formate, ritm de lucru rapid.

Ca profesori, trebuie să hotărâm din care grupă trebuie să facă parte fiecare elev și tot profesorul trebuie să stabilească când un elev trebuie să treacă în altă grupă. În cazul în care se constată că unii elevi obțin rezultate mai slabe sau întâmpină dificultăți în rezolvarea sarcinilor propuse li se va oferi sprijinul. În acest caz lecția cuprinde o parte în care activitatea se desfășoară sub îndrumarea profesorului, după care majoritatea elevilor lucrează, pe teme date, profesorul continuându-și activitatea nemijlocită, succesiv, cu celelalte grupuri.

Așadar, grupele de nivel vor avea întotdeauna un caracter deschis, profesorul facilitând trecerea elevilor dintr-o grupă în alta în funcție de evoluția lor la învățatură și de comportamentul lor în cadrul disciplinei, astfel ajungându-se la o bună individualizare a învățământului.

În practica școlară, conceptul de strategie didactică este înțeles și aplicat în accepțiunea restrânsă a lui: ca un mod de îmbinare optimă și creatoare a formelor de organizare a activității (frontală, individuală, în grup ori îmbinate), a metodelor, tehnicilor de lucru, a materialelor și mijloacelor de învățământ (Ștețiu C., Triteanu R. 1984). Diferențierea efectivă a instruirii se realizează la nivelul strategiilor didactice. Nivelele specifice strategiilor didactice (Ionescu M., Radu I., Salade D., 1997) sunt:

- strategia didactică propriu-zisă - este o componentă a demersului metodic specific activității instructiv-educative, având în vedere relațiile interne dintre principiile didactice, metodele de învățământ și formele de organizare a activității didactice;
- strategia de instruire școlară - constă în totalitatea formelor, metodelor, mijloacelor de învățământ și principiilor didactice prin intermediul cărora se vehiculează conținuturile în scopul atingerii obiectivelor propuse;
- strategia procesului de învățământ - constă în proiectarea, organizarea și realizarea unei legături permanente între situațiile de învățare, astfel elevul asimilează conținutul ideatic sistematizat în diferite obiecte de studiu și își formează sistemele de abilități prevăzute în programele școlare.

În elaborarea unei strategii, avem o fază de analiză urmată de o fază de sinteză. În faza de analiză se realizează selecția metodelor, mijloacelor de instruire și formelor de organizare a activității în funcție de nivelul taxonomic de formulare operațională a

obiectivului fundamental al lecției, tipul de învățare și principiile didactice care vor fi aplicate în practică.

De asemenea, se va avea în vedere conținutul științific ce urmează a fi studiat, psiho-sociologia grupurilor școlare, natura mijloacelor de învățământ (tradiționale și moderne), probele de evaluare și reglare a activității și propria experiență.

Pentru faza de sinteză, se vor avea în vedere interrelațiile dintre principiile didactice, metodele de învățământ și formele de organizare a activității didactice, realizând un proiect aplicabil și eficient.

Strategiile didactice în care optăm pentru tratarea diferențiată a elevilor ne ajută să înțelegem posibilitățile multiple de organizare a activității procesului instructiv educativ. Pentru formularea unui obiectiv operațional în cazul învățământului diferențiat se stabilesc mai multe niveluri de performanță, astfel pot să difere și condițiile de manifestare a comportamentului elevilor.

O strategie didactică care este focalizată pe un obiectiv operațional este alcătuită din două componente: o sarcină de învățare derivată din obiectivul urmărit și o situație de învățare care este utilă realizării sarcinii în condiții optime. Tuturor elevilor li se va solicita, în același timp, să rezolve aceeași sarcină de lucru, dar la niveluri de performanță diferite, ținând cont de potențialul de învățare diferit al elevilor. Așadar, sarcinile de învățare vor fi unice sub raportul naturii lor, dar diferențiate sub raportul performanțelor scontate.

Diferențierea instruirii cu ajutorul sarcinilor de învățare cu nivel variabil presupune elaborarea unor situații de învățare diferite. O situație de învățare reprezintă, în cele mai multe cazuri, un complex de metode, materiale și mijloace de învățământ, alcătuit astfel încât elevul să-și rezolve sarcina cu un efort minim și cu un maxim de satisfacție privind învățarea.

În urma studiului individual asupra tratării diferențiate a elevilor la fizică, a experienței personale și mai ales în urma discuțiilor pe această temă cu alți profesori de fizică, am concluzionat că metodele cele mai indicate a fi folosite sunt în ordine: activitatea independentă, exercițiul și rezolvarea de probleme, lucrări de laborator, experimentul de laborator, instruirea asistată de calculator, modelarea, problematizarea, jocul didactic, descoperirea, algoritmizarea, conversația euristică, explicația, demonstrația și în ultimul rând expunerea.

Bibliografie

1. G. Stoenescu - Metodica predării fizicii, Editura Sitech, Craiova, 1999
2. G. Florian - Tratarea diferențiată a elevilor la fizică, Editura Else, Craiova, 2004
3. M. Stoica - Pedagogie și psihologie, Editura Gheorghe Alexandru, Craiova, 2001
4. O. F. Călțun - Didactica fizicii, Editura Universității „A.I.Cuza” Iași, 2002
5. L. Ciascăi - Didactica fizicii, Editura Corint, București 2001

Parteneriatul educațional – dimensiune cheie a dezvoltării relațiilor dintre elevi

De **Nadia Alina Dumitrescu**

Școala Gimnazială Ion Măreș, Vulcana Băi (Dâmbovița)

Parteneriatul educațional, definit în literatura de specialitate drept modalitatea prin care, formal sau informal, mai mulți parteneri decid să acționeze împreună pentru atingerea unui interes comun, reprezintă un concept cheie al pedagogiei moderne, orientat către dezvoltarea personalității elevului care, trăind într-o perioadă de evoluție intensă a tehnologiei și a inteligenței artificiale, tinde spre o interacțiune virtuală a relațiilor cu cei din jur. Mai mult decât un concept, se conturează ideea că parteneriatul ar reprezenta o atitudine importantă în educație, idee lansată de către acei parteneri care doresc o schimbare în zona educației prin dezvoltarea relațiilor de prietenie, prin acceptarea diferențelor, toleranță, comunicare eficientă, cooperare, nondiscriminare, incluziune, egalitate de șanse, colaborare, flexibilitate, dinamism.

Cum în timpul vieții oamenii sunt supuși diverselor acțiuni educative care pot interveni în diferite moduri, unele apărând în mod spontan, altele având caracter structurat, și fiind atribuite atât școlii, cât și altor instituții care desfășoară activități cu caracter extrașcolar, este evident că școala are un rol esențial în formarea și pregătirea tinerilor pentru viață, alături de părinți și colectivitatea locală, aceștia interacționând și colaborând în scopul formării unei personalități pozitive a educabilului care să fie capabil să dezvolte relații durabile pe baza interacțiunii directe, prin comunicare eficientă și atitudine motivațională.

Responsabilitatea fiind cu precădere în sarcina școlii, aceasta trebuie să îndeplinească o serie de condiții. Astfel, ea este răspunzătoare pentru produsul pe care îl creează prin acțiunile sale de educație, prin stabilirea misiunii, a scopului, prin viziune, valoare, inovație și responsabilitate, prin planificare și evaluare, prin flexibilitate, prin adaptarea la evoluția societății și la normele în vigoare. Utilizând cele mai moderne metode, școala își asumă rolul de a stârni interesul elevului în actul învățării, acesta fiind astfel motivat prin participarea interactivă, socială, prin experimentare, observare, dar și prin posibilitatea de a transfera cunoștințele însușite în noi contexte de învățare.

Realizarea unor proiecte extrașcolare atrage atenția, în special, asupra implicațiilor profunde pe care acestea le au asupra formării personalității elevilor, adulții de mâine.

Aceste activități sunt apreciate de către parteneri în măsura în care le valorifică și dezvoltă interesele și aptitudinile, le organizează timpul liber într-o manieră plăcută, satisfăcătoare,

potrivit intereselor, au efect pozitiv pentru lucrul în grup, creând un sentiment de siguranță și încredere, de apartenență, au caracter recreativ și le oferă șansa de afirmare potrivit înclinațiilor.

Parteneriatele pe care școala le încheie cu alte instituții care, la rândul lor, joacă un rol important într-o anumită secvență a învățării, formală sau nonformală, reprezintă o modalitate de atragere a copilului în jocul învățării, prin participarea la activități care să-l dezvolte personal. Ele reprezintă contextul în care elevii au posibilitatea să-și însușească, să își perfecționeze și să pună în practică cunoștințe, priceperi, deprinderi, să participe la schimburi de experiențe, să socializeze, să dezvolte relații de prietenie.

Parteneriatul educațional se poate realiza și între școli. Un astfel de parteneriat a fost și parteneriatul „Prietenia – un proiect comun de dezvoltare”, pe care l-am încheiat cu o școală din mediul urban. Prin activitățile propuse am reușit să realizăm o punte de legătură între cele două școli, să-i învățăm pe copii despre prietenie, să le facem cunoscute norme de conviețuire socială și să le armonizăm comportamentele.

Obiectivele proiectului de parteneriat au vizat educarea spiritului civic și umanitar pentru implicare în viața colectivității locale, stimularea comportamentului participativ, dezvoltarea deprinderilor de lucru în echipă, dezvoltarea capacității de a stabili relații de colaborare între membrii grupului, a capacității de exprimare liberă a opiniilor, dezvoltarea unui comportament activ, liber, responsabil, tolerant, deschis, comunicativ, reflexiv, dezvoltarea gândirii independente, a inițiativei, a imaginației și solidarității, formarea de atitudini morale în spiritul prevenirii și înlăturării oricăror forme de discriminare.

Activitățile desfășurate în cadrul parteneriatului – „Fantezie și talent – Hand Made” – atelier de creație ARTSTIP – fabrica de globulețe Pucioasa, „Ora de istorie la muzeu” – Complexul Național Muzeal Curtea Domnească Târgoviște, excursie la Muzeul de Istorie Naturală „Grigore ANTIPA”, la Circul Metropolitan din București, participând, astfel, și la realizarea obiectivelor proiectului „Albinele sunt prietenii noștri”, alt proiect la care am participat împreună, ocazie cu care am vizitat și Ciclul expozițional SLOVENIA– File din natură, organizat în interiorul muzeului, cu rolul de a aduce în atenția vizitatorilor natura din diferite țări ale lumii, prin intermediul artei fotografice, au avut un rol desăvârșit în dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare. Însă, cele mai interesante activități realizate în cadrul proiectului au fost cele două excursii organizate în Săptămâna verde – una la Dino Parc Râșnov, Cetatea Râșnov, Peștera Valea Cetății Râșnov din Brașov și cealaltă la Palatul Parlamentului, Grădina Botanică „Dimitrie BRÂNDZĂ” și Muzeul Național Tehnic “prof. ing. Dimitrie Leonida” din București. Acestea au contribuit la consolidarea acțiunii comune de dezvoltare a relațiilor dintre elevi și la creșterea gradului de implicare a tuturor factorilor educaționali.

La ceas de bilanț, am constatat că legăturile de prietenie dintre elevii celor două clase au devenit trainice și că acestea reprezintă baza și startul pentru participarea la viitoare proiecte de dezvoltare prin „prietenie”.

Apreciez că proiectele de parteneriat încheiate între școli sau între școală și alte instituții din cadrul colectivității locale, pot lărgi orizontul cunoașterii copiilor, pot fi considerate drept instrumente de adoptare a unor comportamente pozitive, de dezvoltare personală și incluziune socială.

Așadar, în societatea actuală, rolul școlii în formarea și dezvoltarea relațiilor pozitive între elevi și semenii lor este extrem de important, reprezentând fundamentul pe care acestea se clădesc și saltul către noi experiențe, parteneriatul educațional reprezentând dimensiune cheie a dezvoltării unor astfel de relații.

„Succesul, în mare parte, stă în voința de a învinge; să ne străduim, deci, și să stăruim!” – Seneca

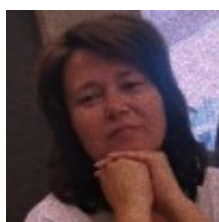
Bibliografie

1. Cucos Constantin, Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice, 2005, Editura Polirom, Iași.

Rolul și importanța jocului în grădiniță

De **Liana Monica Ciupe**

Grădinița cu Program Normal Nr. 4, Zalău (Sălaj)

Jocul constituie ocupația naturală și oportună a copilului în primii săi ani de viață. La orice oră copilul se joacă în cele mai variate moduri, cu interes și concentrare deosebite, cu bucurie mare, chiar atunci când se joacă cu mijloace improvizate, fără a se lăsa distras de ceea ce se desfășoară în jurul său.

În literatura pedagogică, numeroasele teorii asupra jocului subliniază importanța jocului, sub diversele sale forme, în dezvoltarea copilului. Valoarea funcțională a jocului rezultă din faptul că copilul se transpune simbolic în rolurile adultului, pe care le imită, de unde și importanța îmbogățirii impresiilor copiilor despre viața și activitatea oamenilor dintr-o sferă largă de domenii profesionale, accesibile înțelegerii copilului preșcolar.

Copilul nu se joacă de-a ce nu a văzut sau nu a auzit. Modelele de urmat pe care copilul le transpune în joc sunt viața și preocupările adulților din anturajul copilului (părinți, bunici, vecini, prieteni, educatoare). Pe această cale el își asimilează semnificația socială a rolurilor care îi așteaptă în viață.

Stimulările intelectuale implicate în joc sunt necesare pentru dezvoltarea armonioasă a copilului. Grădinița, prin ansamblul activității educaționale desfășurate cu copiii, are o importantă contribuție în dezvoltarea personalității fiecărui copil. Jocul este unul din cele mai eficiente mijloace din procesul instructiv – educativ din grădiniță, ocupând, de-a lungul unei zile, spațiul cel mai mare. Jocul este socotit ca fiind activitatea fundamentală a copiilor de 3 – 7 ani, având o contribuție decisivă în dezvoltarea intelectuală, fizică, morală, estetică a preșcolarilor. La această vârstă, jocul constă în reflectarea și transformarea pe plan imaginar a lumii înconjurătoare. Pentru copil, jocul nu constituie o simplă distracție, ci, prin joc, copilul cunoaște și descoperă lumea și viața, care îi devine, astfel, accesibilă. Subliniind valoarea cognitivă a jocului didactic, Ioan Cerghit releva că prin el „...copilul imaginează, re-joacă o lume reală în scopul de a

cunoaște mai bine, de a-și lărgi orizontul de cunoaștere, de a-și forma anumite deprinderi”. Pe măsură ce copilul înaintează în vârstă, conținutul jocurilor se extinde, cuprinzând și relațiile sociale dintre oameni, diferite aspecte din viața adulților. Începând cu vârsta preșcolară, copilul imită în jocurile sale, într-un mod specific, viața și activitatea adulților, cu toate că priceperile și deprinderile lui sunt limitate.

Pe măsură ce copilul înaintează în vârstă, conținutul jocurilor se extinde, cuprinzând și relațiile sociale dintre oameni, diferite aspecte din viața adulților. Începând cu vârsta preșcolară, copilul imită în jocurile sale, într-un mod specific, viața și activitatea adulților, cu toate că priceperile și deprinderile lui sunt limitate. Contradicția dintre dorințele copiilor și posibilitățile lor este rezolvată pe calea jocului, jocul fiind forma de activitate prin care copilul își realizează tendințele și dorințele nerealizate încă. Astfel, în timpul jocului, copilul își imaginează că este doctor, aviator, soldat etc., transpunându-se pe plan imaginar în rolurile pe care le îndeplinește.

Jocurile, în general, iar cele de mișcare în special constituie principalul instrument pentru realizarea obiectivelor educației fizice. În timpul jocului copilul aleargă, sare, se târăște, aceste acțiuni ducând la fortificarea și dezvoltarea organismului. Mișcările cerute în joc creează condiții favorabile pentru desfășurarea optimă a proceselor metabolice, accelerează și intensifică funcțiile aparatelor respirator și circulator. Astfel, jocul este însoțit de o stare de veselie și de bună dispoziție. Prin jocurile de mișcare copilul își formează o ținută corectă, își dezvoltă deprinderile și priceperi motrice: mersul, menținerea echilibrului, alergarea, câțărul, săritura, aruncarea etc., de asemenea se dezvoltă curajul, perseverența, spiritul de inițiativă etc.

Jocul creează condiții favorabile și pentru dezvoltarea intelectuală a copilului.

Prin joc se produc schimbări în conținutul și structura proceselor cognitive; pe de o parte, prin joc copilul dobândește noi cunoștințe despre mediul înconjurător, i se formează diverse acțiuni mintale și repercurșiuni importante asupra dezvoltării percepțiilor, memorării, generalizării, abstractizării iar, pe de altă parte, jocul favorizează dezvoltarea aptitudinii imaginative a copilului, a capacității de a crea sisteme de imagini generalizate, precum și de a efectua diverse combinații mintale cu imaginile respective. Jocul este forma de activitate în cadrul căreia se face trecerea, în etape, de la acțiuni practice spre acțiuni mintale. Jocul îi oferă copilului posibilitatea de a reconstrui, de a reproduce într-o formă intuitiv – activă, o serie de acțiuni din realitatea obiectivă. De exemplu, cu ajutorul mișcărilor, acționând cu jucăriile, preșcolarul reproduce în mod activ mediul înconjurător și conținutul relațiilor sociale. Astfel se întâmplă când fetița își imită mama îngrijindu-și copilul: îi dă de mâncare, îi spală rufele, o duce la plimbare.

Cu cât preșcolarul este mai mic, cu atât influența jocurilor asupra proceselor sale cognitive este mai mare. Prin joc, copilul vine în contact cu obiectele, învață să perceapă și să observe însușirile acestora. De exemplu, pentru a construi o casuță, copilul diferențiază însușirile materialului de construcție (formă, culoare, mărime, greutate etc.) și învață să observe obiectul pe care vrea să-l construiască. Chiar și atunci când folosește obiecte cărora le atribuie însușiri imaginate, aceste obiecte nu-și pierd însușirile lor reale. Forma, mărimea, greutatea etc. obiectelor acționează asupra analizatorilor vizual, motric, tactil etc. Pe această cale i se

dezvoltă copilului percepțiile despre culoare, formă, mărime, greutate, distanță, precum și spiritul de observație.

În timpul jocului, reprezentările copilului se îmbogățesc, se precizează și se conturează. Dacă reprezentările copilului despre oameni, despre acțiunile și relațiile lor sociale nu sunt suficient de clare, el simte nevoia să-și însușească noi cunoștințe prin întrebări adresate adultului.

Prin reproducerea imitativă a faptelor și acțiunilor pe bază de reprezentări neprelucrate, copilul trece de la combinarea reprezentărilor în imaginație la introducerea unor elemente noi de creație în joc. Imaginația creatoare a copilului se manifestă prin aceea că întregeste temele sugerate de educatoare cu elemente noi, inițiază el însuși jocuri, caută singur mijloace pentru a-și realiza dorințele. În acest fel imaginile create de fantezia copilului devin tot mai bogate în conținut. De exemplu, îndeplinind rolul șoferului, copilul transformă scaunul în automobil, folosește un cerc drept volan, se mișcă transportând obiecte imaginare, parcurge drumul spre diferite orașe etc. În acest joc, copilul nu imită o simplă situație concretă ci o completează creator în plan imaginar cu observațiile lui anterioare.

În strânsă unitate cu educația fizică și intelectuală, prin joc se realizează și obiectivele educației morale. Prin joc copiii își însușesc nu numai cunoștințe despre obiecte și fenomene din natură, că își formează și reprezentări și noțiuni despre relațiile sociale, trăiesc variate emoții și sentimente morale și își dezvoltă elemente ale calităților de voință și caracter. Reprezentările și noțiunile morale ale copiilor se formează și prin relații de joc. În timpul jocului, copilul învață să înțeleagă noțiunile de bine și rău, permis și interzis.

Pe lângă alte influențe formative, jocul constituie și un mijloc foarte important de educație estetică a preșcolarilor. În timpul jocului se dezvoltă atât emoțiile și sentimentele estetice cât și gustul pentru frumos. Influența formativă a educației estetice se diferențiază în funcție de natura jocului. În jocurile cu subiecte din basme și povestiri, prin interpretarea diferitelor roluri, copiii trăiesc variate emoții estetice. Prin aspectul său, materialul auxiliar are un rol important în stimularea emoțiilor și a sentimentelor estetice. În unele jocuri, de exemplu cele de construcție, copiii își vor înfrumuseța construcțiile, formându-se astfel gustul estetic. Căntecele, dansurile, recitățile, componentele ale multor jocuri, favorizează dezvoltarea trăirilor afective de estetică.

În concluzie, pot afirma faptul că jocul în grădiniță are un rol fundamental în dezvoltarea copiilor, influențând în mod pozitiv toate aspectele vieții lor. Îi ajută să-și descopere propria personalitate, să învețe din experiențe, să dezvolte abilități esențiale și să-și construiască bazele pentru succesul în viitor. Educația prin joc îi încurajează pe copii să devină adulți creativi, empatici, cooperanți și curioși, pregătindu-i pentru provocările vieții cu încredere și optimism.

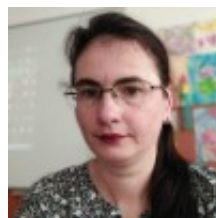
Bibliografie

Ioan Cerghit – „Metode de învățământ”, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1986, p 166
Reveica Sofian – „Implicațiile jocului în formarea intelectuală a copiilor”, în Revista Învățământului Preșcolar, nr. 3 - 4, Editura Coresi, București, 1998, p. 105.

Rolul basmului în formarea trăsăturilor de caracter la preșcolari și școlarii mici

De **Oana Damian**

Colegiul Național Alexandru Ioan Cuza, Galați (Galați)

Poveștile au apărut în același timp cu popoarele și s-au dezvoltat odată cu ele, dând sens și culoare vieții și transmițând din generație în generație norme și valori morale. Încă din cele mai vechi timpuri, seara, înainte de culcare, copiii își primeau porția de fantastic autohton, atunci când părinții sau bunicii le spuneau povești la gura sobei. Unele inventate pe loc, altele auzite din bătrâni. Istorisiri cu tâlc, menite să educe tinerele generații prin exemple mai mult sau mai puțin reale, făurite parcă să atragă ascultătorul, să îl transpună într-o altfel de lume, să îl facă să gândească, să își aleagă modele de urmat, să cultive empatie. Basmul oferă oportunități pedagogice aproape nelimitate, putând fi un suport valoros pentru scopuri educaționale și activități variate.

„Sunt două lucruri esențiale care te vor face înțelept – cărțile pe care le citești și oamenii pe care-i întâlnești.” – Jack Canfield

Odată cu apariția tiparului și revoluția industrială, accesul la povești din toată lumea a devenit mult mai facil. Acum e simplu să alegi o carte de pe raftul unei librării sau să o găsești la un click distanță. Fantasticul e mai frumos prezentat, însoțit de imagini, numai bun de încântat copiii.

Aceste bijuterii literare abundă de personaje: unele pozitive (prinți, prințese, zâne bune, spiriduși), altele negative (zmei, dragoni, vrăjitoare, mame vitrege), aflate într-o permanentă luptă din care de fiecare dată binele iese învingător. E un mod extraordinar de bun de a transmite copiilor faptul că trebuie să se identifice cu personajele pozitive pentru a fi în final cei care câștigă în lupta vieții. Și timpul în care se petrec acțiunile are relevanță. Basmele au loc „odată ca niciodată”, „pe când plopu făcea pere și răchita micșunele” etc., fapt ce relevă că din cele mai vechi timpuri răul era pedepsit, pus la colț, iar binele, după cele trei, șapte, nouă, douăsprezece încercări la care a fost supus într-o călătorie inițiată, era câștigătorul absolut.

Personajele pozitive principale, cele a căror poveste e istorisită, nu sunt singure. Sunt ajutate fie de prieteni, fie de alte personaje care la un moment dat au primit la rândul lor sprijin de la personajul principal. E mare lucru pentru că așa, ascultătorul învață că e bine să fii prietenos și să ajuti și astfel, când vei avea nevoie, vei primi la rândul tău ajutor.

Pentru a dirija conturarea caracterului copilului de vârstă preșcolară și școlară mică, nu e suficientă doar lecturarea

basmului, ci și o discuție cu acesta, o povestire interactivă a conținutului audiat cu accentuarea prin întrebări și răspunsuri a trăsăturilor morale ale personajelor, a relațiilor de tip cauză-efect observate de copil și povestitor între faptele personajelor și răsplata primită în final de fiecare în parte.

De asemenea, se pot face exerciții de imaginație. Copilul poate fi provocat să schimbe finalul poveștii, să modifice cursul acesteia dintr-un anumit punct, astfel încât deznodământul să sune cu totul altfel. Se poate lucra apoi și cu exemple concrete din viața cotidiană. Oameni pe care i-a întâlnit și care ar putea intra în pielea unor personaje de basm, pe care el îi vede buni sau răi în funcție de tipul de interacțiune pe care l-au avut. Tot utilizându-și imaginația, copiii pot născoci propriile lor povești.

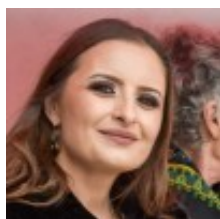
Jocul de rol coroborat cu basmul ajută la dezvoltarea limbajului, a imaginației, învață copilul să colaboreze cu ceilalți, să își coordoneze mișcările, să exteriorizeze emoții, trăiri. Poate fi tratat interdisciplinar și asociat cu artele (își pot confecționa costume, măști, decoruri), cu științele și matematica. Pot fi inclusiv utilizate în elaborarea unor proiecte educative cu aplicabilitate în experimente științifice inspirate din povești, alcătuire și rezolvare de exerciții și probleme matematice pe baza lecturii unor povești. Modelele de caractere prezentate în basm pot constitui baze ale unor lecții de dezvoltare personală și educație civică, elevii fiind atrași de faptul că profesorul îi transpune într-o poveste, le facilitează întâlnirea și dialogul cu personajele.

Utilizarea basmului în procesul educativ, având ca scop conturarea caracterului preșcolarului și școlarului mic, are ca limită doar imaginația cadrului didactic.

Dezvoltarea gustului pentru lectură la elevi

De **Georgiana Ioana Dumitru Soare**

Liceul Tehnologic Nr. 1, Comana (Giurgiu)

Lectura de plăcere are un rol major în succesul școlar al elevilor și, de asemenea, în integrarea profesională ulterioară. Din aceste motive, devine o cerință esențială dezvoltarea gustului pentru lectură la toți elevii. Cu toate acestea, s-a observat că din ce în ce mai puțini elevi citesc din plăcere, iar acest lucru poate fi explicat prin evoluția societății secolului al XXI-lea. Multe „hobby-uri” s-au dezvoltat în ultimele decenii și au făcut ca elevii să citească mai puțin în afara orelor de școală și, prin urmare, aceștia nu și-au mai dezvoltat gustul pentru lectură.

Cu toate acestea, există multe modalități de a îndeplini această așteptare, deoarece pentru a avea gust pentru citit, trebuie să știi să citești. Dar a ști să citești înseamnă decodare și înțelegere, iar aceste două acțiuni ar putea constitui obstacole în calea dezvoltării plăcerii lecturii.

De fapt, decodarea poate afecta înțelegerea lecturii din cauza supraîncărcării cognitive.

Așadar, profesorul trebuie să se adapteze la nivelul elevilor săi și oferă texte accesibile, adică cu doar câteva cuvinte noi, pentru a spori vocabularul elevilor. Achiziția de vocabular va îmbunătăți înțelegerea textelor, dar această achiziție se realizează tocmai prin citirea textelor. Prin urmare, trebuie să se propună texte în funcție de nivelul elevilor, iar profesorul poate sugera două (sau trei) texte diferite dacă este necesar.

Totodată, diferențierea de predare în timpul sesiunilor de lectură ar permite elevilor să progreseze în înțelegerea unui text și astfel s-ar dezvolta și gustul pentru lectură.

Trebuie menționat că și mediul familial are și el un rol important în atingerea acestui obiectiv. Într-adevăr, chiar dacă în școală se folosesc multe instrumente pentru a încuraja lectura, precum accesul la bibliotecă, totuși, ar trebui ca lectura să depășească granița orelor de școală.

De asemenea, încă de la o vârstă fragedă, copiii au nevoie să asculte povești pentru a-și dezvolta înțelegerea limbajului și dobândirea vocabularului. Apoi, pe măsură ce cresc, tinerii au acces la mai multe lucrări datorită diferitelor biblioteci aflate în apropierea lor (a școlii, a orașului, etc). Toți elevii, fie că provin din medii avantajate sau din dezavantajate, au posibilitatea de a răsfoi și lectura cărților pe care le doresc. Astfel, cu cât vor citi mai mult, cu atât va deveni mai automatizată decodificarea, cu atât își vor îmbunătăți vocabularul, cu atât vor progresa mai mult în înțelegerea lecturii și în cele din urmă, cu atât mai mult le va plăcea să citească.

În concluzie, rolul școlii și mai ales al profesorilor este foarte important în dezvoltarea plăcerii lecturii, dar acest lucru nu poate fi realizat fără ajutorul dat de către familie. Într-adevăr, profesorul poate oferi acces la multe cărți prin intermediul bibliotecii de clasă, organizarea de sesiuni de lectură și dezvoltarea plăcerii lecturii prin diferențierea predării sale, dar este important ca elevii să citească și în afara timpului de școală.

Dacă lectura este considerată de către copil (și de către familie) ca o activitate școală, atunci este dificil să se dezvolte gustul pentru citit. Pentru a facilita acest lucru, elevul trebuie să devină conștient de faptul că plăcerea de a citi este un factor major pentru succesul său școlar și, ulterior, pentru succesul său în mediul socio-profesional.

Contexte postmoderne ale muzicii religioase în educație

De **Gelu Neagu**

Școala Gimnazială Stefan cel Mare, Alexandria (Teleorman)

Tot mai frecvent, în ultimii ani, apar noi accente, idei și paradigme educaționale ce vin să susțină cadrele didactice în adaptarea la noile cerințe, prin utilizarea în practica didactică a unui spectru divers de strategii moderne de educație. Astfel, paradigme precum școala adaptivă și școala incluzivă par a-și defini un contur conceptual modern într-o societate informațională și un mediu multicultural din ce în ce mai divers, în care se impune ca necesitate primară evidențierea unor identități personalizate sau de grup, a beneficiarilor direcți ai actului educațional pentru a facilita un înalt grad de inserție socială a acestora. În tot acest spectru multimodal și politonal al dimensiunii psiho-sociale a educației postmoderne, o reprimă concertantă a unor concepte laitmotive punctează insistent importanța și necesitatea înțelegerii realității.

Da, digimodernismul de astăzi ne transpune într-un spațiu metric deschis al unei sfere a vieții, percepend o altfel de trăire, ceva modificat față de ce știam a fi educația! Și mai mult de atât, aflat într-o permanentă evoluție prin așa numiții vectori ai schimbării, care cu ușurință, prin mici artificii, ne pot transpune într-un nou spațiu, vectorial de data aceasta, cu anumite ținte de atins și norme de verificare impuse (Goleț & Cismas, 2014, pp. 2-4).

De aceea, propun să extrag din acest ansamblu plurivalent al existenței noastre o latură sensibilă, o zonă permanent aflată în comuniune sfântă, binecuvântată; astfel, voi încerca în cele ce urmează să expun modul în care muzica religioasă, în anumite contexte, poate transmite pe lângă mesajul artistic, în termeni și concepte specific muzicale, anumite repere morale, independent de sistemul axiologic postmodern, care în context educațional pot deveni ținte strategice ale unui demers educațional modern, adaptat nevoilor beneficiarilor direcți sau indirecti ai educației.

Desigur, subiectul este unul pe cât profund, pe atât de actual, accesat nu de puține ori în multe documente bisericești, articole sau cercetări științifice, de aceea pentru o înțelegere cât mai bună subiectului tratat în acest articol, se impune reluarea unor idei din literatura de specialitate și inevitabil repere istorico-geografice marcante, în cristalizarea și evoluția muzicii religioase la români.

Muzica religioasă, alături de folclorul muzical autentic, tradițional, cu rădăcini în timpuri străvechi, a constituit al doilea stâlp al spiritualității românești fiind așa cum o numea renumitul etno-muzicolog George Breazu drept un „îndreptar al sufletului nostru”, care menține trează conștiința de neam și de credință (Mircea, 2009). Primul interpret și în același timp primul creator de muzică religioasă, așa cum ne relevă chiar Biblia (Biblia sau Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament, 1990), ar fi fost David „primul mare rege profet al evreilor” de la care au rămas cei 150 de psalmi (sau 151, dacă se include singurul psalm deuterocanonic) acesta fiind indicat în mod explicit drept autorul acestor profeții și rugăciuni cântate (Vladimir, 2016). La începutul erei creștine este atestată documentar, prezența unuia dintre ucenicii Mântuitorului „întâiul chemat”, Sfântul Apostol Andrei pe teritoriul litoralului dobrogean de astăzi. Tot documentele istorice atestă în secolul al IV-lea, la 369, existența Episcopiei Tomisului care datorită organizării social-politice a vremii se afla sub autoritatea Patriarhiei Constantinopolului; la scurt timp după aceasta se menționează că pe pământul românesc existau încă din secolele de început ale creștinismului, martiri creștini care cântau psalmi, ceea ce îndeamnă să credem că muzica, în speță muzica religioasă, a avut și în cazul românilor un rol important în ducerea la bun sfârșit a „lucrării” începută de Mântuitorul Iisus Hristos

(ÎPS Teodosie & Rădulescu, 2004). La scurt timp după semnalarea documentară a unor astfel de prezențe este atestată și o primă lucrare importantă pentru muzica bisericească românească, „De psalmodiae bona” („Despre foloasele cântării”) elaborată de Sfântul Niceta de Remesiana, Episcopul dacilor (336–414), căruia îi este atribuită și cântarea „Te-Deum Laudamus” („Pre Tine Doamne, Te lăudăm”). Remarcabila zestre muzicală bizantină moștenită de poporul român se datorează pe lângă strădaniile de „împlinire a Cuvântului” a înaintașilor Sfinților Părinți ai Bisericii Ortodoxe Române și a existenței încă din secolele al XV-lea și al XVI-lea a două mari centre de muzică bizantină: Mănăstirea Putna și Mănăstirea Neamț, unde s-au scris cărți și se preda „psaltichia”. Muzica bizantină (cântarea psaltică) este specifică Bisericii Creștine de cult Răsăritean (ortodox) se practică la o singură voce cu o notație specifică neumatică prin anumite semne grafice.

După cum putem observa, rolul deosebit al muzicii în viața socială și religioasă a fost semnalat încă din perioada patristică, însuși Sfântul Vasile cel Mare întrebându-se retoric: „Cum poți să dușmănești pe cel împreună cu care ai cântat psalmi?”, ceea ce amplifică rolul deosebit al cântării psalmilor care aduce împăcarea dintre oameni, căci nimeni nu poate cânta Domnului care inima învrăbită de ură. Istoria îndelungată și bogată a muzicii ortodoxe bizantine a făcut ca aceasta să fie o parte importantă a tradiției și culturii creștine ortodoxe, fiind asociată poporului român ca și muzica religioasă, care devine o formă de rugăciune și închinare cu rol important în viața religioasă a credincioșilor, aducând în atenția noastră implicațiile sociale ale acestui gen de muzică, cu un spectru divers de acțiune.

Fiecare religie are propriile sale tradiții și practici muzicale, spre exemplu, muzica catolică este, în general, caracterizată prin utilizarea orgii și a corului și se concentrează pe slujbele religioase, precum liturgia. În același timp, muzica islamică este bazată pe recitarea de texte din Coran și este des întâlnită în timpul rugăciunii și la alte ceremonii religioase. Muzica hindusă se concentrează adesea pe devotament și pe rugăciune și este asociată cu ritualurile și ceremoniile religioase.

Este important să subliniem faptul că muzica religioasă nu este restrânsă la anumite religii sau tradiții, fiecare cultură și religie având propriile practici muzicale și tradiții, iar muzica religioasă poate fi o modalitate de a exprima și de a împărtăși aceste tradiții cu ceilalți.

În ceea ce privește educația, este important să se ia în considerare diversitatea culturală și religioasă a elevilor și să se asigure că toți elevii sunt incluși și respectați. Profesorii pot furniza oportunități de învățare și de explorare a diverselor tradiții și practici muzicale religioase, astfel încât elevii să poată înțelege și să respecte diferențele culturale și religioase.

În context educațional, muzica religioasă poate fi folosită ca un mijloc pentru a învăța despre culturi și tradiții diferite și pentru a promova toleranța și respectul pentru diversitatea religioasă; de exemplu, profesorii pot introduce elevilor în diverse tradiții muzicale religioase și pot explora semnificațiile și utilizările lor în cadrul diferitelor culturi și religii.

În același timp, profesorii trebuie să fie sensibili la nevoile și preferințele elevilor și să se asigure că nici o practică sau tradiție religioasă nu este impusă sau exclusivă; un elev care nu face parte din aceeași religie sau cultură poate fi încurajat să exploreze și să înțeleagă tradițiile și practicile altor religii, dar nu trebuie să se

simtă obligat să participe la acestea.

În plus, profesorii trebuie să fie atenți la posibilitatea ca anumite practici sau tradiții să fie interzise sau să genereze sensibilități în anumite culturi sau religii, iar astfel de subiecte trebuie abordate cu precauție și cu respect pentru toți elevii.

Muzica religioasă poate fi o modalitate importantă de a învăța despre diferite tradiții și practici religioase, dar trebuie abordată cu atenție și sensibilitate pentru a asigura că toți elevii se simt incluși și respectați în școală; într-un context social de educație multiculturală muzica religioasă poate avea implicații sociale semnificative fiind adesea asociată cu tradiții și practici religioase specifice, ca sursă importantă de identitate și apartenență culturală pentru diferite grupuri. În contextul educației multiculturale, aspectat ca un subiect sensibil în educația postmodernă, este important să se promoveze înțelegerea și toleranța între diferitele culturi și religii, muzica devenind mijlocul prin care înțelegerea și toleranța pot fi promovate.

Elevii pot fi expuși la diverse tradiții și practici muzicale religioase și să învețe despre semnificația și utilizarea lor în cadrul diferitelor culturi și religii, ceea ce duce la înțelegerea și să aprecierea diversității culturale.

De asemenea, muzica religioasă poate fi o modalitate de a îmbogăți experiența culturală și artistică a elevilor și de a promova învățarea prin experiență. Participarea la diverse ceremonii și practici muzicale religioase poate ajuta elevii să înțeleagă mai bine semnificațiile culturale și religioase și să dezvolte un sentiment de empatie și înțelegere față de ceilalți.

Totuși, uneori, muzica religioasă poate genera și conflicte sau tensiuni între diferite culturi și religii, mai ales atunci când există diferențe semnificative între practicile și tradițiile lor, ceea ce impune ca prin educație să se promoveze respectul reciproc și să se ofere un dialog deschis și constructiv între diferitele grupuri.

Tot mai mult, astăzi, în domeniul educațional, sunt discutate concepte precum școala adaptivă și școala incluzivă, concentrate pe dezvoltarea unui sistem educațional care să răspundă nevoilor individuale ale tuturor elevilor, indiferent de abilități, nevoi sau background cultural. În acest sens, muzica religioasă poate juca un rol important în astfel de contexte educaționale, deoarece poate fi utilizată ca o modalitate de a sprijini dezvoltarea abilităților și intereselor individuale ale elevilor, oferind, în cazul școlii incluzive, o modalitate prin care elevii pot să se conecteze și să colaboreze, indiferent de diferențele lor culturale sau religioase, necesitând existența unor activități educaționale multiple și resurse suplimentare pentru a ajuta la integrarea tuturor elevilor în mediul educațional, această abordare fiind concentrată pe crearea unui mediu sigur și susținător în care toți elevii se simt acceptați și respectați.

În ceea ce privește muzica religioasă în contextul unei școli adaptative aceasta poate fi integrată în funcție de nevoile și abilitățile individuale ale elevilor, muzica religioasă fiind integrată în modalitățile prin care este abordată diversitatea culturală și religioasă a elevilor fiind important ca muzica religioasă să nu fie impusă sau să excludă anumitor grupuri de elevi, ea trebuind a fi prezentată într-un mod respectuos și accesibil tuturor elevilor, indiferent de credință. În general, aceste concepte se concentrează pe personalizarea și adaptarea educației pentru a se potrivi nevoilor și preferințelor individuale ale elevilor și pe

crearea unui mediu sigur și susținător pentru toți elevii.

În concluzie, muzica religioasă poate avea o varietate de implicații sociale și culturale. Această muzică poate fi o formă importantă de exprimare a credinței și a tradițiilor comunității, precum și o modalitate de transmitere a valorilor și tradițiilor culturale, contribuind semnificativ la dezvoltarea spiritualității și la patrimoniul cultural și artistic al lumii.

Astfel, ca formă de expresie a credinței și a tradițiilor comunității ortodoxe, muzica religioasă poate aduce oamenii împreună și poate fi un factor important în consolidarea comunității, marcând unitatea acesteia, iar, pe de altă parte, ca formă de exprimare artistică, evoluând de-a lungul secolelor aceasta a devenit un simbol al culturii și istoriei creștinismului ortodox, permițând transmiterea valorilor și tradițiilor culturale tradiționale românești de la o generație la alta, contribuind în mare măsură la extinderea la patrimoniului cultural universal, muzica bizantină fiind apreciată nu numai de către creștinii ortodocși, ci și de către cei care apreciază muzica și arta în general.

Nu în ultimul rând, această formă de manifestare a artei muzicale devine un mijloc important prin care credincioșii își dezvoltă spiritualitatea și relația personală cu Dumnezeu, ajutând la amplificarea înțelegerii credinței și la creșterea conexiunii cu tradițiile și valorile religioase ortodoxe.

Muzica religioasă influențează și alte aspecte ale vieții sociale și culturale, cum ar fi: interacțiunea interculturală, conservarea limbii și a gramaticii, precum și dezvoltarea educației și a formării culturale, apărând utilă în dezvoltarea competențele muzicale, istorice și culturale ale elevilor, în context educațional devenind o sursă importantă de identitate și de comuniune, o modalitate de conectare cu tradițiile și valorile culturale și religioase.

La final, puteam aprecia că, printr-un demers educațional coerent, muzica religioasă poate deveni o modalitate importantă în dezvoltarea competențelor muzicale și culturale, precum și de a îmbunătăți empatia, înțelegerea și sensibilitatea artistică a elevilor, fiind deosebit de important ca aceste abordări să ia în considerare nevoile și preferințele individuale ale elevilor, precum și diversitatea culturală și religioasă a comunității școlare.

Referințe bibliografice

- Goleț, I., & Cismas, E. (2014). Analiză matematică [Educațional]. Cursuri online.
analizamatematicampt.files.wordpress.com/2010/09/modulul-2.pdf
ÎPS Teodosie, P., & Rădulescu, A. (2004). Mitropolia Tomisului—Tradiție și actualitate. Arhiepiscopia Tomisului.
Mircea, D. (2009). Cântecul bisericesc, amvonul sufletului nostru. Răsunetul.
rasunetul.ro/cantecul-bisericesc-amvonul-sufletului-nostru
Sfânta Scriptură (D. Cornilescu, Trad.). (1990). UBS-EPF.
Vladimir, A. (2016). David—OrthodoxWiki [Enciclopedie Wiki]. ro.orthodoxwiki.org/David

Rolul turismului școlar în activitățile didactice de la geografie

De **Simona Mihaela Bîlc**

Școala Gimnazială, Vața de Jos (Hunedoara)

Turismul școlar are un important rol instructiv-educativ și recreativ în același timp. Valoarea instructiv-educativă a excursiilor contribuie la dezvoltarea simțului de observație a elevilor, a interesului pentru geografie ca obiect de studiu, a capacității de înțelegere a realității înconjurătoare și largesc orizontul geografic. Activitățile turistice, indiferent de tipul acestora, întregesc efectul instructiv-educativ al activităților didactice, constituie o formă deosebit de utilă de realizare a legăturii între teorie și practică. Ele stimulează dorința de cunoaștere și curiozitatea de a înțelege temeinic fenomenele din natura înconjurătoare, ajută la formarea unor sentimente de dragoste față de natură. Prin conținutul lor, excursiile școlare oferă numeroase prilejuri de a forma la elevi înalte trăsături morale: dragoste față de muncă, spiritul de înțajutorare, respectul față de ceilalți colegi și dragoste față de mediu. Cunoașterea pe cale nemijlocită de către elevi a naturii face ca excursia școlară să poată fi considerată parte integrantă a procesului de învățare, o adevărată metodă de învățământ.

Indiferent de tipul lor, excursiile școlare constituie un izvor important de cunoștințe, de deosebită diversitate, fiind totodată un bun prilej pentru dobândirea unor priceperi și deprinderi practice, utile în viață. Ele au o contribuție deosebită și în ceea ce privește dezvoltarea voinței, disciplinei, inițiativei, a spiritului de prietenie și de grup, formând și o serie de deprinderi gospodărești.

Dintre obiectivele turismului școlar putem menționa: cultivarea interesului pentru cercetarea și explicarea corectă a unor procese și fenomene naturale, pe baza observării directe în natură, să contribuie la îmbogățirea cabinetelor școlare cu noi colecții mineralogice, etnografice, botanice, zoologice, să dezvolte spiritul de orientare în teren și să aprofundeze cunoștințele de orientare cu ajutorul hărții, să dezvolte spiritul autogospodăresc, să antreneze un număr cât mai mare de elevi, educându-l astfel în spiritul respectului pentru natură și a normelor turismului civilizat.

În cadrul turismului școlar, rolul profesorului de geografie este deosebit de important deoarece cu ajutorul acestuia pot fi dobândite noi cunoștințe prin perceperea directă a obiectelor și fenomenelor.

Profesorul devine astfel nu un simplu însoțitor al elevilor ci mai ales un îndrumător atent al observațiilor în natură ale acestora, având un rol decisiv în acest sens. Relația dintre tipurile de turism școlar și spațiul geografic, este foarte flexibilă pe același teritoriu

se pot practica mai multe tipuri de turism, selectivitatea aparținând resurselor atractive din perimetrul dat.

În funcție de timpul de desfășurare, excursiile școlare pot fi de scurtă durată (lecții- aplicații în orizontul local) și de lungă durată (pe diferite itinerarii în funcție de scopul propus). În cadrul turismului școlar un loc deosebit de important îl ocupă drumețiile pentru studierea orizontului local. Deși banale la prima vedere, totuși ele reprezintă un auxiliar prețios mai ales în predarea geografiei fizice, însușirea unor cunoștințe noi remarcându-se o eficiență deosebită pe această cale. În orizontul local se pot organiza și realiza observații, exerciții și aplicații practice, ele sprijinind pregătirea nu numai teoretică ci și din punct de vedere practic al elevilor.

Observațiile directe în natură permit mai ales elevilor din clasele mici, să-și formeze reprezentări clare asupra obiectelor și fenomenelor geografice, cât și unele noțiuni geografice. Ele formează la elevi deprinderea de a observa și interpreta corect obiectele și fenomenele geografice, de a preciza raporturile de cauzalitate și corelațiile dintre ele. Citirea hărților se realizează mai ușor prin confruntarea lor cu terenul, acestea putând avea utilitate și în ceea ce privește căutarea unor fenomene geografice.

Cunoștințele însușite pe teren pot fi un sprijin evident pentru elevi în ceea ce privește formarea unor deprinderi practice precum: calcularea debitului unui râu, cartarea unei alunecări de teren, analiza rocilor din malul abrupt al unei ape curgătoare, schițarea profilului unui sol, realizarea unor crochiuri și schițe panoramice și reprezentarea pe acestea a teraselor, izvoarelor, alunecărilor de teren. Deși prezintă o valență deosebită lecțiile organizate în orizontul local cer o pregătire corespunzătoare a profesorului de geografie ce prezintă rol esențial în direcționarea observațiilor elevilor precum și în ce privește formarea unor priceperi și deprinderi corecte de lucru.

O altă formă a turismului școlar o constituie expedițiile tematice scurte de 1- 3 zile, ele contribuind și la lărgirea orizontului geografic al elevilor. Aceste expediții pot fi organizate pentru studierea unor fenomene geografice pe un teritoriu mai vast și pot fi de o mare diversitate: hidrologice, climatologice, geomorfologice, biografice. Activitatea propriu-zisă pe teren trebuie completată în mod necesar prin sistematizarea datelor culese pe teren și întocmirea de hărți, grafice, precum și interpretarea corectă a lor.

Excursiile și vizitele în orașe și întreprinderi dau posibilitatea elevilor să înțeleagă fenomenele de geografie economic urbană. Pe lângă rolul foarte important al lor în educarea elevilor în muncă, acestea contribuie și la orientarea profesională a elevilor.

Un loc aparte între excursiile școlare prezintă excursiile itinerante sau tabere, organizate la munte, acestea având cea mai mare complexitate, necesitând și o pregătire minuțioasă și foarte atentă din partea organizatorului acestuia. Putem spune că aceste excursii pe trasee medii și lungi, atrag cel mai mult elevii, ele putând reprezenta un mijloc deosebit de util de cunoaștere din toate punctele de vedere a mediului înconjurător. Organizate în perioada vacanței de vară, cu predilecție ele sunt așteptate încă de la începutul anului școlar de numeroși elevi, iubitori de turism și natură.

Efectuarea excursiilor geografice necesită din partea profesorului de geografie o mare răspundere, atât privitor la conținut, la scopul

urmărit, cât și la alegerea perioadei corespunzătoare, a modului de finalizare. În această direcție, profesorul trebuie să acorde o atenție deosebită organizării din toate punctele de vedere a excursiei, rezultatele finale ale acesteia depinzând de cele mai multe ori, de măsurile luate în acest sens: fixarea temei, itinerariul de parcurs, scopul, documentația bibliografică, aplicațiile practice, posibilitățile de cazare, costul excursiei, mijloacele de transport. Toate aceste măsuri se referă la pregătirea tehnico-materială a excursiei. Totodată, se alcătuiesc grupele de elevi și se stabilesc sarcinile specific fiecărei grupe, se recomandă echipamentul necesar, se prelucrează regulamentul excursiei și în final se comunică exact ziua, ora și locul de plecare și înapoiere din excursie.

A doua etapă a excursiei școlare constă în desfășurarea efectivă a acesteia, elevii sub îndrumarea profesorului observând cu atenție elementele geografice, înregistrându-le potrivit atribuțiilor fiecăruia.

Etapă finală se desfășoară după încheierea deplasării pe teren și constă într-o întâlnire cu elevii în care fiecare grup desemnat prezintă observațiile și datele culese pe întregul traseu al excursiei. În final sub îndrumarea atentă a cadrului didactic, se prezintă concluziile excursiei și eficiența acestora pentru elevi. În urma excursiei se poate întocmi un jurnal al acesteia, reflectare a activității colectivului de elevi pe tot parcursul excursiei. El trebuie ținut la zi cronologic cu toate etapele. Realizările grupelor și munca specifică a acestora, evidențiind prin aceasta și deprinderile formate.

Deși se remarcă un oarecare regres în ceea ce privește activitatea turistică școlară în prezent, sunt necesare măsuri corespunzătoare revitalizării acestei activități de deosebită importanță.

Bibliografie

1. Dulamă Maria Eliza (1996), Didactica Geografică, Editura Clusium, Cluj-Napoca.
2. Dulamă Maria Eliza (2002), Modele, strategii și tehnici didactice activizante cu aplicații în Geografie, Editura Clusium, Cluj-Napoca.
3. Tudor, T., Nițu, C. (1976), Invitație la drumeție, Editura Cereș, București.

Proiectul eTwinning „Money for children” – o oportunitate în predarea educației financiare

De **Mihaela Gogu**

Școala Gimnazială Nicolae Stoleru, Baia (Suceava)

Orice an școlar vine cu noi provocări, pentru profesorii care desfășoară proiecte pe platforma colaborativă, eTwinning. După

ce, în anii anteriori, începând cu 2018, am desfășurat cu elevii mai multe proiecte, cu tematici foarte diverse – de la STE(A)M, la istorie și tradiții ale diferitelor țări partenere, la valori morale sau educație prin povești – în acest an școlar, 2022- 2023, m-am implicat, cu elevii mei de 8 ani, într-un proiect deosebit, mai ales pentru tematica propusă – educația financiară a copiilor și tinerilor. Proiectul, denumit „Money for children” a fost fondat de cadre didactice din Republica Moldova și România și a avut ca parteneri profesori din Turcia, Moldova, Ungaria și țara noastră. A fost un proiect ambițios, căci tema educației financiare nu prea s-a regăsit, printre cele expuse, până acum, pe generosul portal, pentru accesare de către eTwinners, cel puțin pentru elevii mai mici ca vârstă, de ciclul primar.

Educația financiară este cea care îi pregătește pe copii pentru un viitor lipsit de grija banilor. Ea nu este despre tehnici rapide de îmbogățire sau doar despre investiții și credite. Educația financiară, la nivel european, îi ajută pe copii să înțeleagă mecanismele din spatele sistemelor financiare pentru a-i învăța cum să lucreze împreună cu ele și nu împotriva lor. Din păcate, programa școlară, în multe țări ale Europei, nu atinge subiectul banilor, iar copiii nu percep valoarea lor adevărată. Proiectul „Money for children” a fost inițiat și conceput tocmai pentru formarea unor deprinderi financiare sănătoase. S-a dorit ca, sub formă interactivă, de predare prin jocuri, copiii să își însușească noi concepte despre bani, formarea bugetului, cheltuieli și economisire.

Acest proiect și-a propus să dezvolte la elevi posibilitatea de a-și antrena abilitățile de bază, pentru a le facilita adaptarea în secolul XXI, adoptând educația STEAM care abordează cele cinci discipline interdisciplinare și aplicate. De asemenea, să își dezvolte cunoștințe, priceperi și deprinderi de a gândi strategic, în prezent, dar și în perspectivă, referitor la bugetul fiecăruia, de a descoperi modalități de economisire justă a banilor, apoi de a dezvolta, chiar, competențe de antreprenoriat, în ceea ce privește finanțele. Toate acestea, într-o îmbinare de strategii de studiu teoretic, practic-acțional, dar mai ales ludic, având în vedere vârstele elevilor participanți, cei mai mulți de ciclul primar.

Ca obiective concrete, proiectul a vizat ca elevii participanți să conștientizeze importanței banilor, în context european, să cunoască principalele valute, să învețe să gestioneze banii și bugetul familiei, să dobândească capacitatea de convertire a banilor anumitor țări, în ideea achiziționării, juste, a unor mărfuri specifice acestora, să creeze ei înșiși monede și bancnote, virtuale, să conștientizeze rolul băncilor și a instituțiilor statale de depozitare a banilor, să își dezvolte competențelor web.2.0, prin rezolvarea unor teme inedite, digitale, să își îmbunătățească abilitățile de comunicare într-o limbă străină (engleza) și să își dezvolte capacitățile de a lucra eficient în echipe.

După primele etape, necesare în oricare astfel de proiect, european, de introducere a țărilor participante, a prezentării echipelor de proiect, comune- profesori și elevi, de constituire a căilor de comunicare între membri- grupul de Facebook, de WhatsApp, blogul proiectului, vizibilitatea pe Instagram și pe alte rețele sociale, am lucrat, fiecare țară participantă, logouri și postere, care au fost postate pe paginile dedicate, fiind alese, prin vot, cele mai frumoase și elocvente, pentru tema de proiect.

Apoi, cu entuziasm, am abordat temele lunare, propuse, care au fost foarte bine alese, gradual, pentru o învățare prin descoperire

eficientă, pentru copii și profesori: Ce sunt banii? (tipuri, istoria banilor, în lume, prezentarea banilor din fiecare țară parteneră), Valoarea banilor (de ce avem nevoie de bani, cum determinăm valoarea unor mărfuri, un târg virtual, de achiziționare de mărfuri tradiționale, specifice țărilor participante, cu sume de bani cu plafon stabilit dinainte, probleme create de parteneri, despre finanțe, crearea de bani virtuali, utilizând anumite instrumente și aplicații web.2), Venituri și cheltuieli (dorințe și posibilități, planificarea bugetului familiei, modalități de economisire – pușculița, depozite bancare, confectionarea de pușculițe cu materiale reutilizabile), Rolul băncilor (am abordat aici și tema Săptămânii Mondiale a Banilor, am efectuat, concret, vizite la bănci, în piețe și marketuri, pentru ca elevii să înțeleagă rolul banilor, în viața de zi cu zi, am jucat, online, Monopoly, cu bani, în webinare speciale, între grupurile țărilor participante, am decorat, artistic, mandale, tot cu bani din diferite țări, pe care le-am expus în expoziții virtuale, pe paginile proiectului). Pentru că proiectul a fost fondat și în România, o temă interesantă, agreată de participanți, a fost povestea lui Alexandru Mitru, "Banul muncit", care a fost tradusă în limba engleză și prezentată ca punct de plecare pentru a se înțelege valoarea banilor obținuți prin efort personal.

În cadrul proiectului nostru, cooperarea s-a desfășurat foarte bine, deoarece toate activitățile de la etapa inițială – de planificare până la sfârșitul proiectului au fost planificate cu webinare online și discuții pe WhatsApp, pe facebook Messenger și pe Zoom cu țările coordonatoare și parteneri. Distribuirea muncii pentru proiect a fost realizată în conformitate cu capacitățile și dorințele partenerilor. Fondatorii proiectului au informat în mod regulat partenerii cu privire la munca de făcut și au dat feedback imediat la întrebările și problemele legate de proiect.

Elevii din grupurile mixte de țară au participat activ la activități și și-au făcut munca cu meticulozitate. Toți partenerii au susținut proiectul răspunzând la întrebările din proiect și completând chestionarele propuse. Elevii au avut un rol activ în lucrările comune: au creat avatare și s-au prezentat colegilor de proiect, în limba engleză, au creat postere și logouri, în fiecare clasă participantă și le-au expus, pe paginile special create, au creat, mereu, pe parcursul proiectului, numeroase colaje foto și videouri cu tipurile de bani din lume, cu banii din țara lor, cu probleme depe bani, care au fost rezolvate, în colaborare, cu partenerii de proiect. De asemenea, au creat jocuri de cuvinte, încrucișate, jocuri cu tipuri de bani care ar putea exista, au participat la o serie de jocuri interactive, în webinarii, de tipul Monopoly game, luându-se la întrecere cu ceilalți, din țările participante.

În acest proiect, au fost selectate și folosite multe instrumente TIC și Web 2.0 , după ce au fost examinate în ceea ce privește adecvarea pedagogică a elevilor. Instrumentele web 2, cum ar fi Storyjumper, Padlet, Canva, Genial.ly, Postermywall, Pictra Map, Flinga, U.S. Mint Coin, Wordwall, Chatter Pix, Pic Collage, Mind Map, WordArt.au fost utilizate în multe dintre activitățile proiectului nostru. În plus, partenerii au creat jocuri digitale cu instrumente web 2 precum LearningApps.org, Kahoot, Mentimeter, Monopoly game, Pro Profs Quizzis, Crosswords Labs și au jucat împreună aceste jocuri în cadrul întâlnirilor de proiect. Pentru comunicare, au fost utilizate mijloace media precum Gmail. Pentru a crea conținut, am lucrat cu programe precum Google Docs, Google Forms, Vimeo, Youtube, Photoshop. Instrumente precum Google Drive, Instagram, Twitter au fost folosite pentru a

partaja conținutul într-un mod sănătos și a le livra partenerilor.

La finalul de proiect, né-am declarat încântați că am participat la așa o comuniune de învățare, deosebită, de educație financiară, prin strategii inedite, antrenante, multe ludice, că am putut oferi oferi elevilor lor o experiență de studiu diferită, care a încurajat gândirea critică, creativitatea, abilitățile organizatorice, abilitățile de rezolvare a problemelor și munca în echipă.

Proiectul nostru, „Money for children”, a fost o adevărată oportunitate de predare a educației financiare la elevi, care va avea efecte pozitive în educația actuală și de viitor a acestora.

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: Institutul pentru Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice